

İSTİKLAL MARŞI

Korkma, sönmez bu şafaklarda yüzen al sancak;
Sönmeden yurdumun üstünde tüten en son ocak.
O benim milletimin yıldızıdır, parlayacak;
O benimdir, o benim milletimindir ancak.

Çatma, kurban olayım, çehreni ey nazlı hilal!
Kahraman ırkıma bir gül... Ne bu şiddet, bu celal?
Sana olmaz dökülen kanlarımız sonra helal...
Hakkıdır, Hakk'a tapan, milletimin istiklal.

Ben ezelden beridir hür yaşadım, hür yaşarım.
Hangi çılgın bana zincir vuracakmış? Şaşarım!
Kükremiş sel gibiyim, bendimi çiğner, aşarım.
Yırtarım dağları, enginlere sığmam taşarım.

Garb'ın afakını sarmışsa çelik zırhlı duvar,
Benim iman dolu göğsüm gibi serhaddim var.
Ulusun, korkma! Nasıl böyle bir imanı boğar,
"Medeniyet!" dediğin tek dişi kalmış canavar?

Arkadaş! Yurduma alçakları uğratma sakın.
Siper et gövdeni, dursun bu hayâsızca akın.
Doğacaktır sana va'dettiği günler Hakk'ın...
Kim bilir, belki yarın, belki yarından da yakın.

Bastığın yerleri "toprak!" diyerek geçme, tanı:
Düşün altındaki binlerce kefensiz yatanı.
Sen şehid oğlusun, incitme, yazıktır, atanı:
Verme, dünyaları alsan da, bu cennet vatanı.

Kim bu cennet vatanın uğruna olmaz ki feda?
Şüheda fışkıracak toprağı sıksan, şüheda!
Canı, cananı, bütün varımı alsın da Huda,
Etmesin tek vatanımdan beni dünyada cüda.

Ruhumun senden İlahi şudur ancak emeli:
Değmesin ma'bedimin göğsüne namahrem eli.
Bu ezanlar ki şehadetleri dinin temeli
Ebedi, yurdumun üstünde benim inlemeli.

O zaman vecd ile bin secde eder -varsa- taşım,
Her cerihamdan, İlahi, boşanıp karlı yaşım,
Fışkırır ruh-i mücerred gibi yerden na'şım;
O zaman yükselerek arşa değer, belki, başım.

Dalgalar sen de şafaklar gibi ey şanlı hilal!
Olsun artık dökülen kanlarımın hepsi helal.
Ebediyyen sana yok, ırkıma yok izmihlal:
Hakkıdır, hür yaşamış, bayrağımın hürriyet;
Hakkıdır, Hakk'a tapan, milletimin istiklal!

Mehmet Akif ERSOY

15. SAYI

Haziran • Temmuz • Ağustos
YAZ 2020

dört mevsim

edebiyat
edebiyat-kültür-eğitim-sanat

**Turhal Milli Eğitim Müdürlüğü
Adına İmtiyaz Sahibi ve Genel
Yayın Yönetmeni**
Mehmet YILDIZ
İlçe Milli Eğitim Müdürü

Yazı İşleri Müdürü
Aziz DURGUN
Şube Müdürü

Yayın Kurulu
Mehmet YILDIZ
Zübeyde ANDIÇ
Güven ZORLU
Veysel KILIÇGİL
Filiz YAVUZ
Abdurrahman ALKAN
Abdullah ÇÖMEZ

Kapak-Dizgi
Abdulvahap SEZGİN

ISSN
2548-0219

Yönetim Yeri
Turhal İlçe Milli Eğitim
Müdürlüğü Kaymakamlık
Konağı, Zemin Kat
TURHAL/TOKAT

İletişim
Tel: 0356 275 36 00
Faks : 0356 275 25 76
mehmetyildiz060@gmail.com
dortmevsimmedebiyat@gmail.com

Baskı
Bizim Büro Matbaacılık
Büyük Sanayi 1. Cadde.
Sedef Sokak. No:7/1
İskitler/ANKARA
Telefon: 0312 341 51 56

Para ile Satılmaz.
“Dört Mevsim Edebiyat” adı
anılarak alıntı yapılabilir.
“Dört Mevsim Edebiyat” Dergisi
Tokat/Turhal İlçe Milli Eğitim
Müdürlüğü Yayımıdır.

İÇİNDEKİLER

- 3 SUNU
- 4 TOMBUL KUZULARIN AŞKINAArif AY
- 7 VİRÜS.....Mehmet YILDIZ
- 8 HER AKŞAMYunus VARLIK
- 9 NOKTADAN ÇİZGİYE.....Mustafa KAYA
- 11 LİDYA'DAN BERİ DEĞİŞMEYEN.....Ahmet Selim GÜL
- 12 BİR GÜVERCİN DARLIĞI.....Gülizar KILINÇ
- 13 DİLEK.....Zübeyde ANDIÇ
- 17 GÜLSEHER ABLA.....Abdurrahman ALKAN
- 20 KIYIYA VURAN US.....Güven ZORLU
- 22 MUSTAFA KUTLU İLE BİR SÖYLEŞİ.....Mehmet YILDIZ
- 32 ÇİZGİ.....Ayşe KILIÇGİL
- 33 GAZEL.....Salih ÖZTÜRK
- 34 BAYRAM YALNIZLIĞI.....Abdullah ÇÖMEZ
- 37 AHKAFAyşegül SEZEK
- 39 BİR DOKTORUN NOTLARI-4.....Nurgül BALDEMİR
- 41 ÇOK DAHA NET.....Mehmet Mustafa ERDAL
- 43 İKİ BACAĞI AT.....İsmail ÇAKMAK
- 46 ŞEKER ŞEHİR TURHAL.....Halil KAZOVALI

SUNU

Merhaba değerli dostlar!

Yaşamak kaderi alınma yazılan, nazarı ilahiye mazhar olan, o'nun ol emriyle kainat sahnesinde rol alan, melekut alemindekilerde dahil olmak üzere ins ve cinden hayvanata, nebatattan cemadata, varlıkların cümlesine selam ediyoruz. İradi olmayanların zaten emre amade olduğundan, iradi olanların da hak ve hakikat yoluna murid olmalarını diliyor, Yunusca sesleniyoruz: "yaratılanı severiz yaratandan ötürü"

Coronavirüs (Covid-19) salgınının en yoğun ve korkutucu olduğu, insanların evlere hapsediği, kimsenin kimseyi yüz yüze göremediği, iletişimin sosyal medya aracılığı ile sağlandığı her günün akşamında Sağlık Bakanının pandeminin günlük bilançosunu vermek üzere canlı yayına çıktığında tüm ülke ekrana kilitleniyordu. Yine böyle bir canlı yayın esnasında Sağlık Bakanı "hayat eve sığar/evde kal" gibi sloganlarla virüsün yayılmasını önlemek için sokağa çıkma kısıtlanmasında zamanı verimli değerlendirme adına kitap okunması tavsiyesinde bulundu ve iki isim zikretti: Tolstoy ve Mustafa KUTLU. Tabi ertesi gün edebiyat dünyamız adına tam bir trajikomik durum yaşandı. Tolstoy tamam da Mustafa KUTLU kimdi. Bu da ülke olarak bizim hali pür melalimiz maalesef.

Her sayımızda alanında tebarüz etmiş bir sanat, edebiyat ve düşünce insanıyla söyleşi gerçekleştiriyoruz. Bu defa da Türkiye'nin gündemine oturan elli yılı aşkın yazı hayatında başta hikaye türünde olmak üzere pek çok eser veren hikayeci/yazar Mustafa KUTLU ile söyleşi yaptık. Samimi ve içten cevaplarıyla bereketli bir ömrün birikimlerini/hikayesini bizimle paylaşan Mustafa KUTLU'ya dergimiz ve okurlarımız adına teşekkür ediyorum.

Bu sayımıza üstat Arif AY hocamızın "Tombul Kuzuların Aşkına" yazısıyla başlıyoruz. Bize Haziran ayının iki kayıp çınarından biri olan Rahmetli Cahit ZARİFOĞLU'nu hatırlattığı için kendisine teşekkür ediyor, bu vesileyle Cahit ZARİFOĞLU ve Cemil MERİÇ'e Allah'tan rahmet diliyoruz. Ruhları sad olsun.

Bu sayımızda şiirleriyle Mehmet YILDIZ, Yunus VARLIK, Mustafa KAYA, Ahmet Selim GÜL, Gülizar KILINÇ, Salih ÖZTÜRK; hikayeleriyle Zübeyde ANDIÇ, Abdurrahman ALKAN, Abdullah ÇÖMEZ, denemeleriyle Güven ZORLU, Mehmet Mustafa ERDAL, Ayşegül SEZEK, Nurgül BALDEMİR, İsmail ÇAKMAK ve çizgi çalışmasıyla Ayşe KILIÇGİL

Turhal'dan tüm Türkiye'ye yayılan "Dört Mevsim Edebiyat" dergimizde bu sayımızdan itibaren Turhal'ın tarihsel, coğrafi, ekonomik, kültürel ve sanatsal özelliklerini tanıtıcı yazılarımız yer alacaktır. Bunlardan ilkini Halil KAZOVALI imzasıyla yayınlıyoruz: "Şeker Şehir" Turhal.

Hayatı okumak için ...

Kendimizi Okumak için ...

Yeni bir "Mevsim" in güzelliğinde buluşmak üzere

Mehmet YILDIZ

TOMBUL KUZULARIN AŞKINA

Arif AY

Yazımın başlığı Cahit Zarifoğlu'nun "Zarif, Çoban" adlı şiirinden aldığım ve her dörtlük sonunda tekrarlanan bir dizesidir. İnsana yayla ferahlığı veren, insanı gökyüzü maviliğine çeken, sevgiliye tutkunun coşkusunu duyuran bu güzel aşk şiiri, Cahit Zarifoğlu'nun kitaplarına girmez. Bütün şiirlerinin toplandığı kitabına sonradan ek olarak giren şiirler arasında yer alır. Şu dörtlükle başlar bu şiir:

O güzeli bana verseler
Tombul kuzuların aşkına
Yaylalara atlas kilim serseler
Tombul kuzuların aşkına

Cahit Zarifoğlu'nun bu şiiri, onun hep özlemine duyduğu Yunus gibi söyleme arzusuyla karşılık gelecek şiirlerinden biridir. Dolayısıyla o, Batı şiir tarzına yerli bir öz ve duyarlık giydirdiği "İşaret Çocukları" ve "Yedi Güzel Adam"dan sonra kadim şiir geleneğimizle örtüşen "Menziller", "Korku ve Yakarış" kitaplarıyla Yunus gibi söyleme arzusunu gerçekleştirir.

Her hayvanın yavrusu güzeldir kuşkusuz. Sözelimi, kirpi bile yavrusunu pamuğum diye severmiş. Öteki hayvanların yavrusu yanında, kuzunun güzelliği bir başka tabii. Hele bir de Zarifoğlu'nun kuzusu gibi tombulsa... Zıp zıp zıplayan o yün yumağı güzel olmaz mı, sevilmez mi?

Kuzu sözcüğü belleğimde havada kuş kümeleri gibi cıvıltılı hatıraları da beraberinde getirir. Önce çocukluğumun yaylalarına götürür beni.

İkinci üzeri koyunlar sağılırken, kuzular bir kenarda bekletilir. Sağma işi biter bitmez, çoban kuzuları salıverir. Müthiş bir meleşme senfonisiyle birlikte her kuzu anasını bulur ve kalan sütü emmeye başlar. Yüzlerce kuzunun o kalabalık içinde analarını bulmalarındaki mucizevi olaya hep hayran kalmışımdır.

Bir de kuzu ile ilgili atasözleri, deyimler vardır. Onlar da uçuşur belleğimde:

"Analı kuzu, kınalı kuzu", "Anasının körpe kuzusu", "Çobana verme kızı, ya koyun güttürür ya kuzu", "Ak koyunun kara kuzusu da olur", "Cancığer kuzu sarması", "Kuzu gibi", "Geçmişe mazi, yenmişe kuzu derler", "Kuzu postuna,

bürünmek”, “Kuzu dişi”, “Anasının kuzusu”, “Derya kuzusu bunlar” (Balıkçılar, balığın tazeliğini böyle ifade eder) “Kuzusuna kıyamayan kebab yiyemez” (Güzel yaşamak için, iyi şeyler elde etmek için özveride bulunmak ya da bedel ödemek). Tam da burada Muallim Naci araya girmez mi? Onun “Âteşpâre”sinden bazı bölümler:

Bilsem şu kuzu neden gam almış
Her nâlesi kalbe dağ-zendir
Feryad ederek koşar nedendir
Sütsüz mü refiksiz mi kalmış?

Ey süt kuzusu nedendir bu nâliş?
Kim oldu sebeb bu infiâle
Mader vererek sana nevale
Pehlasuna etmiyor mu bâliş

İnsan gibi var mı hiç gaddar
Gaddarlığı ölse eyler ihya
Dem urmada merhametten amma
Yanında rahim gürk-i hun-hâr

Bil kadrin ey garib masum
Ömründe bu en güzel zamandır
Kassabb-ı felek adu-yi candır
Eyler seni an-karib mâdum

Kuzu, edebiyatımızda genellikle askere gidip tıpkı Tokatlı “On beşliler” gibi dönmeyenlerin ortak adı olmuştur. Bunlar ana kuzularıdır, kınalı kuzulardır. Fazıl Hüsnü Dağlarca’nın “Kınalı Kuzu Ağdı”ndan:

“Ne o, kımıldamaz oldun, taş kesildin, ne o, / Yeller duruverdi / Duruverdi ses.
/ Nereye gittin ha, kınalı kuzum, çabuk nereye gittin / Ölüme deme”

(...)

“Ağaç mı yok bayırda, düzde, tepede, / Su mu yok çağlayan çağlayan? / Yeşil mi yok, şöyle ipekçesine büyümüş, şöyle delicesine fıskırması. / Ananın sütü mü yok, kınalı kuzum / Yüzüme deme.”

Batı'nın seri katil üreten kültürünün bir yansıması olan ve yıllar önce seyrettiğim, Thomas Harris'in romanından sinemaya uyarlanan “Kuzuların Sessizliği” filmi geçiyorum.

Ne güzel der, Cahit Zarifoğlu:

“Ayrı kaldım ağlar inlerim
Dağ kavi, iklim sarıp, çarıklar delerim.
Bağrım yosun tuttu bir görseler
Tombul kuzuların aşkıma

Tıpkı Karacaoğlan gibi:

Koyun meler kuzu meler
Sular hendeğine dolar
Ağlayanlar bir gün güler
Gamlanma gönül gamlanma

İnsanlar birbirini sevmeli. Aşık olmalı: Tüm güzelliklere. Feleğin çarkı böyle dönmeli. Ömür böyle geçmeli:

Geçiyor bulut geçen ömürdür
Gece mi, saç mı, hayır kömürdür
Zarif çoban oldu görseler
Tombul kuzuların aşkıma

VİRÜS

Mehmet YILDIZ

Hangi virüsü taşıyor gözlerin
Böyle bir bakışta yerleşti kalbime
Şimdi entübe yaşıyorum
Gözlerine dalarak

Kapanır okullar fabrikalar
Parklar bahçeler kapanır
Güller mahzun kalır dallarda
Kapanır berberler kahveler
Bütün camiler Ayasofya olur
Kapanır güneşe bakan perdeler
Takvimler mahpus kalır evlerde

Metropollere sürgün edilir Robinson
Issız adaları işgal eder Karunlar
Windsor kalesinde konken oynar Leydi
Sürülür masaya ben sen ve tüm insanlar
Rezidans sığınakları tabipler bekler

Silâi rahmi unutanlar
Mutlular sosyal mesafelerde
Tüm acılardan izole
Dezenfekte tüm sevgilerden
Ve bencillik virüsü enfekte yüreklere
İki eldiven bir maske
Soymaya kafi tüm hazineleri

Hijyen olmaya yeter mi
Günde beş kez döküdüğü kolonya
Bu pandemi seni de korkutur mu
Viral olur mu sana yaktığım ağıt

Açılır paçatya mevsimi
Pozitif negatif pozitif negatif...
Ne isteyeceğini şaşırır akıl

Bu virüs
Babil'den tevarüs

HER AKŞAM

Yunus VARLIK

saçlarını yalnız rüzgâr okşayan
ince içlenmelerle bakar
kalbinin her vuruşunda
yapılar boyu yalnızlığına

bir türkü basar nasırına
ne zaman gülecek olsa
üşüyüp yorgun düşer
bir eylül bulutu
kümelenir gözlerine

ve sığınır sarılır
aydınlık anılara
yarınlara
her akşam

NOKTADAN ÇİZGİYE

Mustafa KAYA

Salma sulama yönteminden kurtulmuş, istenmeyen saf bir damla düşer yasal ve onaylı bulutlardan bereketli tarlaya. Gramsız, destursuz...

1.

Bir gün bakmışsın ve umursamamışsın
Kediyle köpeğin kavgalı olduklarına
İkisinin de dört bacaklı hem aslında
Zayıf olanda dokuz can
Güçlü olanın gözlerine bakıyor

Bir gün bakmış ve şaşırmışsın
Karşı dağlara kar yağıyor
Ağaçlar çıplak, ağaçlar soğuk
Vadilere sökün etmiş rüzgâr
Yüksek olan alçak olana akıyor

Bir akşam bakmışsın gökyüzü kararmış
Kara çarşafa yıldızlar asmışlar
Evler kararmış, sokaklar kararmış
Duvarların içine taşınmış hayat
Kime dokunsan derdi seni yakıyor

Bir sabah bakmışsın göz gözü görmüyor
Koyu bir duman kopmuş derelerden
Tarlalar nemli, anızlar nemli, kokusundan belli
İçinde bir heyecan var, neyin nesi
Bir kız zülfüne bir kardelen takıyor

Bir kuşluk vakti bakmışsın duvarda yosunlar
Kuzeye bakar güneşin soluk yüzü
Kaç çeşittir bilmiyorum, saymayı bilmem
Biri bitirip biri başlıyor bestesi yok
En azında ninni gibi şakıyor

Bir öğle vakti bakmışsın tepende güneş
Bulutları pelen pelen dağıtıyor
Çeşmelerde su, ellerde sigara
Kendini gözetliyor hareketli bir köy
Zaman, takvimlere bir gün daha çıkıyor

2.

Bir gün bakmışsın ardında kara bir çizgi
 Eline bulaşmış bilmediğin bir leke
 Tâkip ediyor seni adım adım, gölge değil
 Uykudaki yaşamının uzantısı hiç değil
 Bazen ince oluyor bazen çok kalın

Ayağınla silersin, ellerinle silersin
 Sürttükçe parlayan lamba da değil
 Selamsız sabahsız sessiz sedasız
 Tozar ardın sıra, tozar sakallı bir teke
 Öksürüğü yumuşak, dokunuşu yalın

Ürperirsin kimi zaman. Ama daha sonra
 Çok sonra bırakırsın onu düşünmeyi
 Oyuna daldığında ya da bir köşede çişe
 Omzuna dokunur bir an, hemen dersin ki;
 Sizin olsun duvarlar; alın hep alın!

Bir gün bakmışsın yürümüş karşı duvar
 Başını döndürüyor toprağın sokuluşu
 Salyangozların burunları uzamış birer ikişer
 Çalı diplerinde, ot aralarında sessiz bir telaş
 Boynu bükülüyor taze bir dalın

Bellersin, varlığın bütün şekillerini,
 Yırtık pantolonuna, tekleme çoraplarına siner kokusu.
 Güneyde gök gürler, sesini beklersin
 Çok geçirir artık, yüzünde bir damla,
 Birkaç damla daha düşünce anlarsın

Yağmur vurunca saman katılmış duvarlara
 Bitmesini istemediğin bir duygu dolar içine
 Az ötede sıcak soba, sıcak çorba, iki çift göz
 İbrikte kaynayan su mırıldanır tatlı tatlı
 Sadece adını duymuş olsan da balın

LİDYA'DAN BERİ DEĞİŞMEYEN

Ahmet Selim GÜL

Her şey Lidya'da başladı aslında
Yüksek bir yere çıkarılan bir adam

Bağırdı;

-Esirler

- Hayvanlar

- Silahlar,

- Tüküyor

- Daha ucuzu yok

- Kaçırmanın

Gözlerinizi bizden ayırmayın.

Şimdi ekranlarda yine aynı o adam,

Paraya sahip olmak istedikçe

Biraz daha paryalaştığını bilerek insanın

Zamparaların yüzlerini,

Zımparalayıp getirirken evlerimize

Bağırıyor;

- Ev aletleri

- Otomobiller

- Banka Kredileri

- Tüküyor

- Daha ucuzu yok

-Kaçırmanın

Gözlerinizi bizden ayırmayın !!!

BİR GÜVERCİN DARLIĞI

Gülizar KILINÇ

Bir güvercin, gökyüzüne sevdalı
Ama sığmıyor gökyüzüne, beyaz
Bir güvecin ki kan ter içinde, ışığa bağlı
Ama sığmıyor ışığa da beyaz

Siyahla tanışıyor, siyaha boyanıyor
Kararıyor
İşte böyle böyle
Bir güvercinin ruhu daralıyor

Anlamını arayan bir kırgınlık belirliyor ruhunda güvercinin
Ruhu ise kanatlarında
Ve sımsıkı
Bağlanmış ayaklarına kanatları
Yürümek istiyor genişliğe (ama)
Vakit alıyor dar adımları

İşte böyle karmaşık yerlerin
Sıkışık ve sıkıntılı vadilerinde
Bir güvercinin
Bir kelebek kadar
Ömrü kalıyor

DİLEK

Zübeyde ANDIÇ

Her biri şekil olarak birbirinin aynısı olan ama inişli çıkışlı döşenmiş parke taşlarına adımları ara ara takılıyor, tökezliyordu. Yanından hızla geçenlerin rüzgârı yüzünü yalayıp geçiyor, elindekiler kendine yük oluyordu.

“Geçmiş olsun!”

Dikkatini dağıtıp düşmemek için hep önüne çevirdiği bakışlarını yerden kaldırıncı küçük kızın hareli gözlerinden acımayla karışık bir şaşkınlık yerleşti yüzüne, gitmedi. Küçük kızın geçmesini dilediği cümlelerin içinde sıkışıp kaldı.

Hatırlamamak için harcadığı çaba, yine iki kelimeyle boşa gitmişti. Gittiği yol, sırtlandığı yük hep aynıydı. Belki de bu yüzden “geçmiş olsun” lafını her duyduğunda içinde bir fırtına kopuyor ve uzun süre dinmeyen bir yağmur başlıyordu.

Tüm bildiklerini eskitmiş zamanın ikinci sonrasında, bir masaya oturup çay içmek ve geçmiş olsun demekle geçmeyenleri unutmak için adımlarının yönünü değiştirip bir bahçe kapısından içeri girdi.

Gölgelerini peşinde sürükleyerek yaşamaktan yorulmuş yaşlıların oturup soluklandığı, çınar altında bir çay bahçesiydi burası. Önceleri oturacak yer bulunamayan bu çay bahçesinin değişen zamana ayak uyduramaması, ziyaretçilerinin sayısını azaltmıştı. Etraftaki kafelerin, restoranların gölgesinde, sadece müdavimlerine özel bir yer olarak ayakta kalmaya çalışıyordu. Sokakları temizlemekle bitiremeyen çöpçülerin öğle yemeğini simit ve çayla geçiştirdiği bir mekân, “maaşının boyunu aşan hiçbir düşe ısınmamış” emeklilerin emeğinin karşılığı demek ki bu koca yalnızlıkmiş deyin kendini hesaba çektiği sorgu odası, kendisi gibi zamanın onca yeniliğine karşı geçmişin ayak izlerine basarak yürüyenler için bir gözlemevi, seslerin içinde ıssız kalmış bir okuma hatta bazen de bir yazma köşesiydi bu çay bahçesi.

Deniz havası alırken balıkçıların ve ekmeğini kazanmaya mecali kalmamış garibanların türküsünü duyabilme arzusuyla oturulacak bir çay bahçesi değildi. Sesini duyamadığı balıkçılar, belki bana da bir tane verirler umuduyla sabahtan akşama kadar bekleyen garibanlar, ağları tamir ederken bir merhametçi elinde kurtulmayı uman balıklar, Konstantin Efendi'nin hışmına uğramaktan son anda kurtulan kuşlar uzakta kalmıştı. Soba kazanından bozma semaverin cızırtısı, fabrika işçisi Ali'nin annesinin her sabah yaktığı piriç semaver değildi, semaver uzakta kalmıştı. Sıcak havalarda denize karşı efkârını bir bulut dizisi halinde gökyüzüne üfleyenler, üflerken türlü hayalleri kendine yaren belleyenler; soğuk havalarda bir çay bardağının şıkirtisinde

içini ısıtanlar, teneke bir sobanın başında ellerini ovuşturarak yalnızlığını unutanlar uzakta kalmıştı. Zaman, sadece bu yaşananları kulağına fısıldıyordu okuduğu kitapların sayfalarının arasından.

Söylediği çayın gelmesini beklerken çay bahçesinin kenarından dönüp giden kaldırımındaki yüzlerde yazgısı birbirine benzeyenleri aradı uzaktan. Bakıp da görülmeyen, ses verse de duyulmayan, kirpikleriyle sırdaş yüzler aradı. Dudaklarının titremesini belli etmemek için yutkunup geldiğini fark etmediği soğumuş çayından içti. Sızlayan yaralarına derman olmayanları, okuduğu kitapların kurgusunda yaşıyor; yazdıklarının gerçekliğinde öldürüyordu. İçinde biriken bütün kelimeleri, cebinden çıkardığı küçük defterin sayfalarına acemice yığma telaşına kapıldı birden.

Yıllardır tamamlanamamış bir öyküye kahraman arıyordum belki de. Kim bilir, belki de tutunma zamanıydı bir ele. Ya da uzun süreli bir “acı” ya başlık çakmanın tam sırasıydı.

Önceleri her şey zorunlu bir tanışıklık, belki de karşılıklı bir alışverişten ibaretti. Gözaltından bir temaşa, utangaç birkaç kelime, gündelik birkaç söz... Sohbeti başlatansa hep o cümle: “Ayağımız nasıl oldu?”

Yüzüme alıştıkça, teselli etmek ister gibi bakıyordu. Gülümsemeyi bir zorunluluk sayıyordu kendince. Arada muhabbetlerimizin en sıcak ve kaçınılmaz ortağı çayımı tazeliyor; beş dakikalığına da olsa kaybediyordu her şeyi, ince bir dumanın gölgesinde.

Derinlere inip yaralarımı sarıyordu, kanatmadan. Kesiliyorduk. Benzer kederler, benzer mutluluklar yaşanmıştı farklı coğrafyalardaki yatılı okulun gri koridorlarında.

Kendimi biraz daha iyi hissediyorum, rahatlıyorum. Ellerimin içi bu sefer o kadar terlemedi. İçimde birikenleri ona dilim sürçmeden, kelimeleri birbirine dolamadan, bir çırpıda anlattım. Ama hiç yüzüne bakmadım. Daha çok duvardaki çatlakların oluşturduğu anlam yükleyemediğim şekillerle göz göze geldim. Böylelikle yüzümü de kızarmaktan kurtardım, sırtımdan akan ılık teri de görmüyor. Çaya katıklık ettiğimiz dumanın ahenginde akıp gidiyor zaman.

Gülümsüyor, sesinin tınusundan anlıyorum. Dudaklarından dökülenler, beni incitmemek için kurduğu birkaç özenli cümleden ibaret.

Anlatıyorum sustuklarımı.

“Sağ ayağımın adı “Zeynep, rahmetli anamın adı”-Hani onun da her sohbet başında iyi niyetle sorduğu ayağım.- Sağ ayağımı kucağıma alıp oyuncak bir bebekle oynar gibi oynadığım çok olmuştur. Hatırlamıyorum ama ona ninni bile söylemiş olabilirim. Tüm kırılganlıklarım, çocukça kederlerimle güneşin altına oturtulduğumu hatırlıyorum.

Zeytinyağı sürerlerdi kemiklerim gelişsin diye. Yanardım güneşin altında ama benimle birlikte bir umudun peşine takılan insanları üzemezdim. Biri beni oradan kaldırırsa kadar otururdum. Sonra, bazı dar zamanlarda garip şekillerin beni bunalttığını hatırlıyorum. Gözlerimi diktığım ahşap tavanda, tahtanın kendine has şekillerinin bana hep bir şey anlattığını düşünürdüm. Daha çok çocuğa benzer yüzler ve at resimleri görürdüm. Bugün bile tahtaların üzerindeki şekilleri ata ve çocuğa benzetmem o zamandan kalma. Sonra birden kaybediyorum onları, bulamıyorum. İyiyim şimdi.”

“Aslında hiç iyi görünmüyorsunuz...”

Birden irkilip kaldırıyorum gözlerimi dalgalı, siyah saçlarının perdelediği yüzüne bakmak için. Tüm bunları nasıl anlattım ben ona? Ne güzel de parmakları varmış, incecik...

Ben, ellerimi masada unutmuşum. Ellerim çok yorgun, görmemeliydi.

“Yazılarınızı okudum... Ne kadar da derin düşünüyorsunuz? Hemen un ufak olacak gibi yaşıyorsunuz. Kırılganlığınızın insanlara değil hayata olduğunu şimdi daha iyi anlıyorum.”

Anlamıştı işte, bir ömrü özetleyen şeyi. İçimde büyüyen kırgınlıkların insanlara değil hayata olduğunu anlamıştı. Sanki şimdi kendimi biraz daha yakın hissediyorum ona. Belki de bu anlaşılma duygusunun sarhoşluğuyla git gide kapılıyorum onun rüzgârına.

“Size karşı çok mahcubum.”

Ne mahcubiyeti bu şimdi? Kemal’e rağmen kendi içimde umut tohumlarını büyütmeye çalıştığım için suçluluk duygusunu asıl ben yaşıyorum ama bunu ona söyleyemiyorum.

“Bana çok kızmışsınız; gözlerinizden anlıyorum bunu.”

Gözlerimi ne zaman gördü ki? Oysa ben gözlerimi hep sakladım ondan. Gözlerimle kendimi ele vermemek için çok direndim.

“Sadece sıradan insanlara kızarım ben. Dost bildiklerime ise gönül koyarım.”

İlk defa önceden zihnimde tasarladığım bir cümleyi bir çırpıda söylemişim. Ne demek istediğimi anladı mı acaba? Gözlerini masadan kaldırıp yüzüme çevirdiği anı fotoğraflaştırmaya çalışıyorum zihnimde ama o kadar uzun süre bakamıyorum gözlerine.

Kısa veda sözcükleri dökülüyor dilimin ucundan; biraz sitemkâr, biraz tedirgin, biraz ürkek... Sözde, yine görüşecektik; sohbetimizi deli tütün ile demli çaya katıklık edecektik.

“İyiyim diyebilmek için gerçekten iyi olmak gerekmiyor mu doktor?”

Bir an duraklıyor.

“Geçmiş olsun!”

Kuru teselli cümlesinin ardına ilişen ünlem işaretinden sonra kaldırdı başını, yıpranmış küçük defterden. Hatırlamaktan yorulduğu bir tükenmişlik ve dilsiz bir bekleyişle epeyce oturmuştu çay bahçesinde. Önünde değiştirilmeyi bekleyen soğuk çay, yüreğinden geçenleri anlamış biri gibi öylece kıpırtısız duruyordu. Belki de bu yüzden çayın tadı kaçmış, kırmızıdan siyaha doğru renk değiştirmeye başlamıştı.

Bakışlarını çay tabağının kırmızı beyaz dilimlerine kilitlemişken acı bir sesle irkildi. Çay bahçesinde oturan son birkaç kişi, sesin geldiği yere doğru koştu. Az önce masada yazmaya çalıştığı hikâyedeki küçükken adını Zeynep koyduğu sağ ayağının güçsüzlüğüne ve takılacağı parke taşlarının varlığına aldırmandan çığlıkların yükseldiği kaldırıma doğru yöneldi. İkinci sonrası karşılaştığı kıvrır kıvrır saçları ve harelî gözleriyle ışıık saçan küçük kızın, kaldırıma boylu boyunca uzanmış yatan kadının avucunda kaybolmuş yumuk ellerini gördü. Kadın, bir eliyle kazağına doğru yayılan kanı bastırmaya çalışıyor; bir eliyle de acı içindeki kızının gözyaşlarını siliyordu.

Kızın babasının elinden düşmüş kanlı bıçağın üzerinde takılı kalmış yaşlı gözleriyle kesişmeden seyirlik kalabalığın çıkardığı uğultudan kendi sesini ayırt ettirmek istercesine “Geçmiş olsun!” dedi.

Bir yürekte daha “Geçmiş olsun!” demekle geçmeyecek yaralar açıldığını hissetmenin sancısıyla ve yüreğinden diline sökün eden kelimelerin ağırlığıyla öylece kaldı.

GÜLSEHER ABLA

Abdurrahman ALKAN

Hiçbir güzel haber alınmayacak kadar geç bir vakitti. Ev telefonumuz, insana huzursuzluk hissettiren keskin bir sesle çaldı. Korkarak telefona baktım. Bir an için boş ver açmayım diye düşündüm. Yine çaldı. Bir saniye içerisinde bin bir facia haberi aklımdan geçti. Acaba hangisini alacaktım? Birazdan duyacağım bütün felaketlere kendimi hazırlayarak ahizeyi kaldırıp “Efendim” dedim. Uzaklarda garip kalmış bir kadın “Yetişin...” diyordu feryatlara bürünmüş bir sesle.

Korkulara bulansa da hemen tanıdım. Komşumuz Mehmet amcanın kızı Gülseher ablaydı. Uzak bir köye gelin gitmişti. Köyde o zamanlar herkesin evinde telefon yoktu. Bizi arardı ailesine bir şey diyecek olsa. Bir ev gibiydik onlarla.

Mehmet amcaların kapısını çaldım. Gece yarısı hayırlı bir haberle gelmediğimi, yüzümdeki kederden anlamışlardı. Boğuk bir sesle, Mehmet amca dedim, Gülseher abla yanına bir uğramamızı istiyor. Mehmet amca bildim bileli hastaydı. Sedirin üzerinde uzanmış yatıyordu. Hemen doğruldu. Öylece kaldı bir zaman. Yüzü kararmıştı. Hiçbir söz çıkmadı ağzından. El köyünde garip kızının gecenin bir yarısı neden gelsinler dediğini bilmez değildi. Gecenin bir yarısı bir kadın, kardeşlerini neden çağırır? Bunu babalar iyi bilir. Sözün içindeki kahır, çok iyi anlıyordu Mehmet amca. Tamam, diyebildi sadece. Çatılan kaşlarının arasında kalın bir çizgi oluşan Hasan’a döndü. Oğlum bir gidin hele. Osman’ı da alın yanınıza.

Hasan, ben ve Osman abi eski model bir Reno’nun içine doluştuk hemen. Osman abi bizden hem büyük hem soğukkanlıydı. Ben süreyim arabayı, dedi. Hasan yanına oturdu. Ben arkaya geçtim. Karanlık yollarda, dağların ve baykuş seslerinin arasından uçarak ilerliyorduk.

Hasan hiç konuşmuyor peş peşe sigara içiyordu. Bir eliyle de otuzçlük taş tespihini şaklatarak hızlı hızlı çekiyordu. Derken tespihin ipi koptu. Taneler paspasın sağına soluna dağıldı. Canı sıkılan Hasan, sigarasını parmaklarının arasında ezerek söndürdü. Her evde olur böyle şeyler, önemli bir şey değildi diye ortamı yumuşatmaya çalışan Osman abi Hasan, dedi kararlı bir sesle. Sakın bir delilik yapma. Sakın! Hasan dışarıya, karanlıklara baktı. Karşılık vermedi.

Ben, Osman abinin virajlarda yavaşlattığı arabanın viteslerini hemen yükseltmeyişine, arabanın dikiz aynasından sallanan bir sürü lüzumsuz nesnenin çıkardığı sese, yokuşlarda hemen soluğu kesiliveren eski arabaya,

gittikçe uzayan yollara en çok da gecenin bir yarısı garip bir kadını dışarıdan gelecek bir araba sesini umutla beklemeye mecbur eden o adama kızarak arka koltukta huzursuzca kıvranıyor bir an önce Gülseher ablanın yanında olmak istiyordum. Şu an ne yapıyordu, ne haldeydi? Aklıma binbir kötü düşünce geliyor zihnimi esir ediyordu.

Şose yollarda sarsıla sarsıla ilerlerken hep onu düşündüm. Evlendiği adamı daha ilk görüşte hiç sevmediğimi hatırladım. Kirli kahverengi gözleri, iri elleri, güldüğü zaman kocaman açılan ağzı, yabansı hareketleriyle korkunç bir adamdı. Düşündükçe ona olan sevgisizliğim nefrete dönüşüyordu.

Benim ablam yoktu. Gülseher'i öz abla gibi bilirdim. Bir ablam olsaydı ancak bu kadar sevebilirdim. Bir ablam olsaydı hayatımızda ancak bu kadar olabilirdi. Bir ablam olsaydı anneme bu kadar yardımcı olabilirdi. Halılar silkelenecek ucundan tutuver Gülseher. Değirmen çekilecek koşuver Gülseher. Akşama misafirler gelecek bir kek yapiver Gülseher. Bayram geldi tatlı yapılacak yufkayı açiver Gülseher, Gülseher, Gülseher...

Gelin olduğu gün çok üzül müştüm. Henüz küçüktüm. Tanıdığım tanımadığım kadınlar, adamlar, çocuklar, kızlar, erkekler Mehmet amcamların evini, bahçesini doldurmuştu. Gülen kadınlar, bağırsan çocuklar... Kapının önünde bir davul zurna sesi içeriye kadar geliyordu.

Artık ayrılık zamanıydı. Gülseher abla, Mehmet amcanın elini öptü önce. Sonra annesine, abisine, benim anneme, akrabalarına, komşularına sarıldı. Ben kapının önündeydim. Ağlamak üzereydim. Yanıma geldi en son. Sen kocaman bir erkesin. Erkekler ağlamaz, dedi. Kapıya kadar elinden tutup eşlik ettim. Tam çıkarken bu kez o kendini tutamadı. Eğildi öptü beni bütün geride kalanlar adına. Geleceğim yine, dedi bana. O adam Gülseher ablamın elinden tutup arabaya bindirdi. Ve gittiler. Gülseher ablamın davul zurna eşliğinde gelinliğiyle evden gidişini bir süre unutamadım.

Baba evinden gelinlikle çıkan her genç kız, beyaz bir hüznün müdür yoksa? Asli yerinden bir kopma? Yeni evine alışabilecek mi? Eşyalarla ünsiyet kurabilecek mi hemen? Yeni ailesi sabahları nasıl uyanır, güzel bir haber aldıklarında nasıl sevinir? Evlerine daimi bir konuk olarak gelen bu insana nasıl davranacaklardır? Mutlu olacak mıdır? Meçhuldür. Kadınlar bu kopuşu, gittikleri yeri benimseyebilme, sahiplenebilme, yuva yapabilme yetenekleriyle çoğunlukla tamir edebiliyorlardı. Gülseher ablanın gidişi acı bir kopma imiş. Bir gece yarısı karanlıklar içerisinde eski bir Reno ile yol alırken bunu anladım.

Durum, yol boyu kurduğum korkunç hikâyeler kadar kötü olmadı neyse ki. Gülseher abla affetmeyi, sabretmeyi seçti. Yuvam yıkılmasın, çocuklarım ortada kalmasın. Sonu sulh ile sonuçlanan bir hikâyeye olarak kaldı.

Sonra ne mi oldu? Bir zaman sonra o adamın, yani Gülseher ablanın kocasının bir akşam yer sofrasında yemek yerken arkasına yığılıverdiğini duyduk. Kirli kocaman elinden kaşık, siniye öylece düşüvermiş. Ne olduğunu anlayamamışlar önce. Elini, ayağını hiçbir yerini oynatamıyormuş. Hastaneye koşturmuşlar. Adamın felç geçirdiğini orada anlamışlar.

Haberi duyduğumda pek üzülmediğimi hatırlıyorum. Hıncım vardı ona karşı. O ağır kirli ellerin artık yerinden kalkmayışı üzüleceğim bir durum değildi. Uzun zaman hastanede kaldı. Doktorlar pek umut vermiyordu. Allah'ın işi. Bir gün yarım bir adam olarak hastaneden çıktı. Sağ tarafı tutmuyor, tam konuşamıyordu. Sağ elini ve sağ ayağını bir daha hiç kullanamadı. Yakını olarak bildiği insanlar yanına uğramaz oldu. Olan Gülseher ablama oldu. Felçli bir adamın bütün zahmetini tek başına çekti. Kendine zulmeden adamı yedirdi içirdi yine de. Çaresiz kaldığı zor günlerinde, eli ayağı olan Gülseher ablamın kıymetini anladı.

Karanlık bir gecede yolculuk boyunca bana en acı üçüncü sayfa haberleri yaşatan o adamı hiçbir zaman affetmedim. Bir ev alıp Gülseher ablanın üzerine tapu ettirmesi de o adama olan nefretimi azaltmadı.

Gülseher abla kırıla kırıla yaşamayı, kederlerini gülümseyerek örtmeyi öğrendi. Belki de dünyanın, çeyiz sandıklarında yıllarca sakladığı oyalardaki gülibrişim çiçekleri kadar nazenin olmadığını öğrendi. Beyazlar içinde çıkılan yolun, her zaman cennete çıkmayacağını da... Yüzüne, dünyayı anlayan ermiş kadınların sükûneti gelip yerleşti. İçinde nice hayal kırıklıkları, hüznler, tatsız hatıralar biriktirerek bir piri fani oldu. Halinden şikâyet etmedi. Eski günler unutuldu / mu? Bilinmiyor. Bir çocuğa dönen, kendisine muhtaç kocasıyla birlikte geçmişe dair suskunluklarıyla yaşlanıyorlar. Kim bilir kocası da onsuz bir yarım olduğunu ancak onunla birlikte bir tam olduğunu öğrendi.

Gülseher ablanın hikâyesinden bir iz kaldı bende. Gece yarısı çalan her telefon, içimde saklı kalan acı bir hatırayı uyandırıyor. Kahır taşıyan kırık dökük bir otomobil, taşlı topraklı yollarda ilerliyor. Karanlıklar içerisinde rüzgârlı bir kadın sesi, kalbimi sızlatıyor.

KIYIYA VURAN US

Güven ZORLU

Anne vapuru yanaşır yaşamın kıyısına. İndirir yolcusunu, en az bu ilk yolculuk kadar zorlu bir tecrübeyle. Ve başlar, bir yolcunun daha malum sonla ama meçhul bir zamanda bitecek olan seyahati. İndiği kıynın bir tamlayanının da ölüm olduğunu anlayacaktır zamanla.

Yürür yolcu yaşam yolunda, temposunu yoldaki ve zihnindeki engebelere göre yeniden ayarlayarak. Yer yer yükselen dalga seslerini duydukça ölüm denizinin, biraz daha açılır, diğer yanındaki sulara.

Yol kalabalıktır. ‘Yoldaş’larından, başlarda zaruri olarak ve ilerledikçe şartlar gereği ona eşlik edenlerden kurtulmaya çalışır bir bir, seçmeyi öğrendikçe. Yolun bizatihi kendisi en büyük öğretmenidir zaten, o dahil herkesin. Ve kaderin onun için en büyük (ve gizemli ve güzel) taraflarından biri de o gün attığı adımın kendisini nereye götüreceğini bilmemesidir.

Yalnız çıktığı o yolda en kıymetli durakların yalnız kendisiyle baş başa kalabildiği anlar olduğunu anlar zaman içinde. Zihin dünyasında ava çıkar ve rast giderse birkaç penceresinin soru işareti desenli perdesini kaldırarak yeni ufuklar açar kendisine. Göz hudutlarının arkasına geçer kulaçlarken yaşam denizini, o demlerde.

Öğrendikçe kalkar önündeki sis perdeleri, sis dağıldıkça belirir yeni soru imleri. İlerler ve hem de arar yeni cevapları. Aramak... Belki ancak bulduğunda anlar neyi aradığını belki de sadece aramaktır kâfi olan ve çalmak bütün kapıları.

Arayışları sırasında birçok ayak izine rastlar kendisinden öncekilerin. Hangisini takip etmeli? Adım aralıkları açık, telaşla atılmış olanlar çabuk kesiliyor; sakın ve kararlı atılmış olanlarsa bir yerden sonra çatallıyorlardı.

Nihai hedef değişmese de yol değişir zaman içinde, yolcu da... Yaşamın bir değişimler silsilesi ve her değişimin bir çeşit gelişim olduğunu görür dönüşerek.

Çıkmaza girdiğinde, kirlendiğinde veya tıkanıdaysa yolu açmak yine önemli bir deneyim gerektirir. Zira sabun, deterjan gibi en güçlü kirleke çözücüler bile uygulandıktan sonra suyla temizlenmezlerse kendileri de kire dönüşür. Sorun çözme araçlarını, araç olduklarını bilerek kullanmalı. Aslolanın çözüm olduğunu unutmamalı, değil mi?

Aldığı yoldan ziyade asıl mesafeyi kafasının içinde kat ettiğini fark edelidir ki ihtimamını içine yöneltir dışından ziyade. Beliren, sönen, yanan her ışığın

duy'u oradadır çünkü. Öğrendiği her şeyden sonra yeni bir soru orada belirdi, ki onlardan bazılarını bilmemeyi dilerdi!

Yoldaki farklı noktalardan ve farklı mesafelerden baktığında çeşitli anlamlara büründürdüğü hakikate belki de aslına en yakın halini görebileceği açıdan bakar, (son) bir kez daha.

Ve son kampana çalar.

Gördüğü şeylerin toplamı kadar uyanık kaldığı yolun sonunda göremediklerinin sonsuzluğunca bir uykuya dalar.

Mustafa KUTLU ile Bir Söleşü.

Konuşan: Mehmet YILDIZ

Bizim dergimizin söyleşilerinin klasik bir sorusu var. Yazılı ve resmi özgeçmişinin ardındaki Mustafa KUTLU kimdir?

Şöyle söyleyeyim: Şimdi benim uzun bir yazı hayatım oldu. Geçen sene 50. yılı tamamladım. 50 yıldır yazıyorum. Dolayısıyla bu elli yıl içerisinde benimle yapılan sayısız konuşma olmuştur. Konuşmaları bir tarafa bırakıyorum, bir sürü kitap yayımlandı. Tabiki sizler gibi onlarda hayatımın bilinmeyen, merak edilen noktalarını sordular. Onlara gereken cevapları bir dereceye kadar verdim. Çünkü esas itibarıyla ben öyle bir mahremiyetin fazla deşifre edilmesini çok fazla arzulayanlardan değilim. Günümüzde gerçi mahremiyet diye bir şey kalmadı ama. Biz yine eski nesilden olduğumuz için bazı soruları es geçebiliyoruz. Bunun dışında internette yayımlanan hayat hikâyesinin dışında hayatım nedir, ne değildir burada uzun uzun onu anlatmayayım teferruatıyla. Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesinde bir profesör arkadaş vardır. Samsun'dan itibaren, asistanlığımdan itibaren benimle ilgili bilgileri topladı, sonra çok güzel bir kitap yaptı. "*Hikmet ve Ahenk*" isimli bir kitaptır bu. Hikmet ve Ahenk adıyla Dergâh Yayınlarında çıktı. Alpay Doğan YILDIZ, çok iyi bir arkadaşdır. Profesör oldu. Son çıkan kitap onun kitabıdır. Orada benimle ilgili hemen hemen bütün bilgilere yer veriyor. Dolayısıyla ben burada hiçbir cevap vermeyip de falan kitabıma bakın diye kolaylığa kaçmadan şunu söyleyebilirim: Türkülerle aram çok iyidir. Türkü bilirim. Türkü söyleyemem sesim pek yok fakat Anadolu'nun her tarafında söylenen türküleri bilirim. Benim TRT Radyo Türkü daima açıktır sabahtan akşama kadar. Bütün bölgeleri dinlerim. Hakiki türküleri uydurma olanlarından ayırırım. Uydurma olanların içinde de güzel türküler vardır ama hakiki türküleri bölge bölge bilirim. Mesela sevdiğim

bölgeleri söyleyeyim: Harput, Diyarbakır, Urfa, Kerkük arasında oluşan türkü bölgesi vardır. Buradan Elazığ'ı da dahil edelim Eğin'i de dahil edelim. Arapgir'i de dahil edelim. Her neyse. Burada önemli müzik adamları yetişmiştir. Türküler söyleyen yerli adamlar... Mesela Elazığlı Erdem Demirbağ, Malatyalı Fahri, Diyarbakırlı Şark Bülbülü Celal Güzelses, Urfa'da bilmem kim, Kerkük'te bilmem kim! Bu bölge çok esaslı bir otantik musiki üretmiştir. Burada çok da mühim türkücüler, besteciler yetişmişlerdir. Onları saymamız lazım. Mesela İç Anadolu; Orta Anadolu, Ürgüp, Kırşehir, Kayseri bu bölgedeki türküler kendine mahsustur. Neşet Baba başta olmak üzere. Kendine mahsus Ankara'yı da sayalım, türküleri vardır. Tek başına mesela Yozgat Sürmelileri çok başlı başınadır. Karadeniz'in söylenen bütün türküleri aynıymış gibi görünür ama aynı değildir. Birbirlerinden farkı vardır. Adana civarı, Ege kendine mahsustur. Rumeli türküleri bambaşkadır. Yani bir tarafıyla bunu söyleyebilirim. Talebeliğimde saz çalmaya niyetlenmiş, bir miktarda çalmıştım. Fakat sonradan onu sürdüremedim. Böyle bir tarafı var. Yani merak edilen şeylerden biridir. Bunu uzatmadan buna dair bir şey daha söyleyeyim: Beni birkaç yerden dediğim gibi konuşma yapmak için çağırdılar. Belki hayatımda bir iki defa zar zor götürüldüm veya alıp götürdüler. Madem böyle ediyorsunuz benim size şartım var, dedim. Ben böyle nutuk atmak, efendim konferans vermek falan filan bu gibi şeyleri hem sevmem hem beceremem. O zaman size şart koyuyorum. Ben muhabbet etmeye geliyorum. Onun için size on tane türkü adı vereceğim. Bu türküleri işte teypte veya neredeyse biriktirin. Konuşmaktan yorulduğumuz zaman çaylarla beraber birer türkü dinleyelim. Ondan sonra konuşmayı da tamamlarız dedik. Bu da çok makbule geçti, yayıldı. Hatta internette Mustafa KUTLU türküleri diye sıralamışlar. Aslında oradaki türkülerin hepsi değil ama. Öyle bir şart da koştuk. Bu da işte konuşmacıların, Türkiye'de konuşmaya gidenlerin, bir yere konferans vermeye gidenlerin içlerinde hiçbirinin denemediği bir yoldur. Sadece müzikle ilgili tarafımı söyleyeyim. Ama bu biyografimde vardır. Ama ilaveten de şunu söyleyeyim. Lise fenkolu mezunuyum. Gençliğimden itibaren futbol oynadım. Futbol yazarlığı yaptım. Ondan sonra da ikinci bir hususiyet benim eğilimlerden birisi de asli olarak resim yapmaktır. Ortaokuldan itibaren resim yapmayı, ressam olmayı kafaya koymuştum. Hatta Güzel Sanatlar Akademisinin önünden döndüm. Onun hikâyesi ayrıdır. Lise fenkolu mezunuyum fakat sonunda edebiyat bizim nasibimize düştü. Bunu da ben bir türküyle bağlayayım isterseniz. Sümmani'nin bir türküsü vardır. "Ervahı ezelden levhi kalemden, bu benim bahtımı kara yazmışlar." diye bir türkü vardır. "Yazanlar Leyla'nın Mecnun kitabın Sümmani'yi bir kenara yazmışlar." Beni de demek ki bir kenara yazmışlar.

Erzincan'da değil de Paris'te doğsaydınız hayata ve sanata karşı duruşunuz nasıl olurdu? Bir tasavvurda bulunur musunuz?

Şimdi ben yaratılış itibarıyla çok fazla seyahat edebilen, etme taraftarı

olan biri olmadığım gibi hayat da bunu bana vermedi. Çakılı topçu alay gibi bulunduğum yerden bir yere ayrılamadım. Hiç gezmişliğim yoktur. Dünyada dolaşmak istediğim şehirler Paris dahil hiç birisi yok gözümde. Anadolu'nun içlerinde eskiden kalma, bizim Osmanlı ceddimizden kalma bozulmamış bazı kasaba ve köyleri görmek isterim. Mesela diyelim ki işte Safranbolu olabilir, Kula olabilir, şehirlerden Kastamonu olabilir. Görmediğim yerler Mardin olabilir. Yurtdışında hiçbir yeri görmek istemiyorum. Fakat Aliya İzzetbegoviç -Allah rahmet eylesin- ile ilgili Kanal 7'de Mahmut Coşkun ve rahmetli Akif Emre'yle bir belgesel yapmıştık. Akif Emre gitmiş çekmişti. Geçen de herkese tavsiye ederim çok güzel bir belgesel vardı TRT 2'de, Evliya Çelebi diye. Onu da tanıdık arkadaşlar yapıyor. Orada Bosna'daki Travnik denilen bir şehri gösterdiler. Küçük bir şehir. Aman Allah'ım içinden sular çağlayarak akıyor. Travnik'i görmek isterdim, yani başka yeri bilmiyorum ama dediğim gibi öyle bir merakım yok. Dışarıya gidip gelmek hususunda böyle bir meylim de olmadı. Artık bundan sonra da olmaz, yürüyemiyorum zaten.

Öğretmenlik yaparken daha mesleğin başında istifa ederek ve her şeyi geride bırakarak sizi dergiciliğe/yayıncılığa yönlendiren nasıl bir duygudur? Bu durumla ilgili neler söylersiniz?

Ben talebelik hayatımda üniversite ikinci sınıftayken Hareket mecmuasının orta dönem çıkışı ile karşılaştım 1966'da. Ve Hareket Mecmuasında rahmetli Nurettin TOPÇU'nun fikriyatı başta olmak üzere hareket mecmuasına kapıldım diyebilirim. Sonra da onu çıkaran arkadaşımızla tanıştık. 50 yıllık dostluğumuz sürüyor. Talebeliğimden itibaren ben bu yolda hizmet etmek üzere kendimi hazırlamış idim zaten. Dolayısıyla bunun şartları ne zaman vücut bulacaktı, ben ne zaman İstanbul'a gidecektim, ne zaman onlara karışabilecektim? Bu bize Cenabıhakk'ın nasibi ancak üç dört sene sonra olabildi. Ben zaten kafaya koymuş olduğum için hiç tereddüt etmeden İstanbul'da Vefa Poyraz Lisesinde öğretmenlik yaparken istifa ettim ve Hareket mecmuası kadrosuna dâhil oldum. Biz bir grup arkadaş -bir elin beş parmağını geçmez- bu yola kendimizi adadık. Bizim neslimiz zaten adanmış bir nesildir. O gün bugün devam ediyoruz efendim. (**Mehmet YILDIZ: Bir rızık endişesi taşımadan öyle değil mi hocam.**) Hayır, hayır, hayır... Hiç, hiç... Ben varlıklı bir ailenin çocuğu değilim. Bir ailenin bir erkek çocuğuyum. Hısmım, akrabam, dayım, amcam, varlıklı bir kimse yoktur. Kara bir ailenin çocuğuyum. On iki yaşında babamı kaybettim. Hem çalıştım, hem okudum. Dolayısıyla varlık kaygısı çekmedim. Bugüne kadar çekmedim. Bugüne kadar bize rızık veren Cenabı Allah dedik. Yola düştük. Problem değil yani.

Edebiyat tarihimize baktığımızda az sayıda derginin uzun soluklu olmayı başarabildiğini görüyoruz. Dergâh da onlardan biri. Siz otuz yıl önce Dergâh'ı çıkarırken hangi saiklerle hareket etmişsiniz? Geriye dönüp baktığımızda Dergâh'ın edebiyatımızdaki doldurduğu yer hakkında neler söylemek istersiniz?

Dergâh dergisi tabi ki öncesinde Hareket mecmuası var. Hareket mecmuasını zannedersem Nurettin TOPÇU, 1937-1938 yıllarında çıkarmaya başlamış. Sonra devre devre çıkmış. 1966'dan itibaren çıkan döneme biz de dahil olduk. Daha sonra hocanın vefatından sonra artık onun hatırasında kalmış Hareket ismini kullanmaktansa Dergâh'ı çıkarmayı uygun bulduk. Benim edebiyatçı kişiliğimden dolayı fikir dergisi olmaktan ziyade edebiyat ve sanat dergisi oldu. Ben burada hem bir taraftan Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi'ni, bir taraftan yayınları, bir taraftan dergiyi çıkarırken kendimizi de bu işe vermiş olduğumuz için otuz yıl süresince 1990'dan itibaren Dergâhaynen Hareket gibi bir mektep vazifesini gördü. Bizim bu dergiden yetişen birçok hikâyeci, şair, yazar vücut buldu. Şimdi bunlar kendi dergilerini çıkarıyorlar. Onlarla da ben gurur duyuyorum. Bunlar kimlerdir acaba diye merak edenler varsa iki tane antoloji çıkmıştır DergâhYayınlarından. Biri Dergâh Şiirleri Antolojisi, biri DergâhHikâyeleri Antolojisi. Oraya bakarlarsa orada bugünün yazarlarından kimler olduğunu görürler. Kimler gelmiş, kimler geçmiş. Yani sayılmayacak kadar insan diyelim ki Dergâh'tan gelip geçmiş. Hareket mecmuası gibi o da bir mektep vazifesi görmüştür. Benden sonra da Ali AYÇİL. Yirmi yıldır tanıdığım, oda hemşerimdir. Ona bayrağı devrettik. Oda devam ediyor efendim. O bakımdan içim rahat yani.

Mustafa KUTLU neden hikâye yazıyor, hikâyeciliğini şekil ve muhteva yönünden nasıl değerlendiriyor?

Hikâye benim için, benim mizacıma uygun. Ben lafı uzatmayı çok seven birisi değilim. Hikâye yapısı itibariyle bana çok uygun gelen bir tarz. Önce kısa hikâyeden başladım fakat sonradan uzun hikâyelerde yazdım. Ben yine üçyüz sayfada yazsam benim yazdığım roman olmaz, hikâye olur. Benim bakış açım hikâyeci bakış açısıdır. Dolayısıyla hikâye futbol tabiriyle söyleyeyim, dar alanda çalım atmaya benzer. Zaman zaman işe yarar. Dolayısıyla bu yapısı benim için çok elverişli olduğundan hikâyeyi seçtim. Fakat sonradan da bazı konuları daha geniş ele almak gerektiği hâsıl olunca, uzun hikâye adlı kitabımdan itibaren de batılıların duel dedikleri uzun hikâye tarzına döndük. O tarzda yazdım. Dolayısıyla hikâye; işte şekli ve muhtevası bakımından bana, mizacıma uygun. Ben çünkü şöyle yazıyorum: Ben hep kahvelerde okudum, kahvelerde yazdım. Bunu kimseye tavsiye etmem. Bu iyi bir şey değil. Yani insanın çalışma masası olur, oturur, kaynakları olur. İstisnaidir. Bir de ömrüm oralarda geçti. İnsanları tanıdım, bu da benim kazancım oldu. Ve ben kahvede otururken de kahvedeki gürültü bana fon müziği gibi gelirdi. Konsantrasyonum çok yüksekti. Ben yazılarımı, kısa hikâyelerimi bir oturuşta yazarım. Bir daha da dönüp okumam bile yani. Çünkü okursam bazen yanlış yapıyorum, hata yapıyorum; onu düzeltmek icap ediyor. Denedim. Dedim ki "Ya hata yapıyorsun, dön bir defa oku tashih et." Bunu da yaptım baktım ki yav bozuyorum. Dedim ki bırak dağınık kalsın. Böyle daha iyi. Bu yazı tarzım, bu çalışma tarzım hemen hemen kimsede yoktur. Öyle sanıyorum kimsede yoktur. Kimseye de tavsiye etmem.

Sizde bir hikâye nasıl doğuyor, nasıl geliyor, yazma aşamasında neler yaşıyor?

Hareket mecmuasına da dâhil olurken gençliğimden, delikanlılığımdan itibaren belki çocukluğumdan itibaren içimde oluşan en mühim duygu adalet duygusudur. Bu adalet duygusunun zedelendiğini gördüğüm her yerde içimden harekete geçmek, bir isyan çılgılığı koparmak geçmiştir. Dolayısıyla bir şekilde bunu ve buna benzer bazı duyguları -işte efendim merhamet, hürmet, şefkat, efendim feragat- buna benzer ahlaki duyguları uyandıracak olaylar, kişiler, durumlar beni harekete geçirir. Bunları not alarak, birtakım notlar tutarak bilmem ne falan filan yapmam. Bir türkünün bir mısrası, bir şiir, bir görüntü, sokakta rastladığım bir çocuk bu yoğun duygularımı harekete geçirir. Dolayısıyla oturur yazarım. Mesele budur yani.

Türk hikâyeciliğinde Refik Halid, Sait Faik ve Ömer Seyfettin'i farklı kılan nedir ki hikâye denince bilhassa bu isimler öne çıkmaktadır? Onları açacak isimler yetişiyor mu?

Şimdi tabi bu zevatın özelliklerini dile getirmek uzun olabilir, uzun sürebilir. Ama onlara ilave edebileceğimiz başka isimlerde var. Mesela Sebahattin Ali. Ben üzerinde talebeyken çalışmıştım. Sait Faik bitirme tezimdir onun üzerinde de çalışmıştım. Böyle önemli hikayecilerimiz var. Bugün de çok iyi hikâye yazan genç arkadaşlarımız var. Fakat bütün dünyada hükümferma olan postmodernizm-ki benim taraftar olmadığım bir akımdır bizim ülkemize de sirayet etmiştir. Genç arkadaşların fantezi, fantastik ya da postmodernizme olan eğilimleri doğrusu beni çok fazla olmamakla beraber rahatsız ediyor. Dolayısıyla memleket meselelerinden uzaklaşmış görüyorum onları.

Derin bir hikâye birikimine sahibiz. Hikâyemizi dünya hikâyesi ile karşılaştırdığımızda Türk hikâyesinin durumu hakkında neler söylersiniz? Günümüz hikâyesinin gelişimini nasıl değerlendiriyorsunuz?

Türk hikâyeciliği dün olduğu gibi bugün de fevkalade yüksek seviyede bir hikâyeciliktir. Çok esaslı yazarlarımız var. Fakat bizim dünya edebiyatına olan uzaklığımız ve dünyanın bizi tanımamasının sebebi bir defa dil meselesidir. Yani dolayısıyla bazı yazarlar dil meselesini aşmak için İngilizce yazıyorlar. Bazıları da yazdıklarını dünyaya tanıtmak için İngilizceye çevirtiyorlar. Türkçe bu bakımdan ne kadar yaygınlık kazanırsa bizim hikâyemizde dünyada o kadar yaygınlık kazanacaktır. Bu bakımdan mesela TİKA'nın faaliyetleri, tercüme faaliyetleri mühimdir. Türkçe yazılmış olan kitapların -sadece hikâye değil- diğerlerinin de bütün dünyada tanınmamasının en başta gelen sebeplerinden biri dil meselesidir. Bütün dünya artık İngilizcenin tahakkümü altındadır, hegemonyası altındadır. Dolayısıyla Türkçe yazılmış eserlere rağbet ancak özel gayretlerle, çevirilerle olabilir. Dolayısıyla çok esaslı hikâyecilerimiz, yazarlarımız olmasına rağmen bunların dünya edebiyatında tanınma, yayılma, yayımlanması için bir özel gayretin sarf edilmesi lazım. Bunu özel sektörde

yüklenebilir, bu işe meraklı olan.Devlet zaten yapmaya çalışıyor ama şunu söyleyeyim ben, reisicumhur da diyor ki “Biz iktidara geldikten sonra hemen hemen bütün meselelerde çok büyük ilerleme sarf ettik. Kültür alanında maalesef yeteri kadar ilerleme sarf edemedik.Bunu reisicumhur söylediğine göre burada bir düzenleme gelir artık. Burada bundan ötesi boş. Kendi kültürümüzü, kültür adamlarımızı, yazarlarımızı bütün dünyaya tanıtmak hususunda büyük bir gayret sarf edilmesi lazım. Bunu özel sektör de yapabilir. Devlet de buna daha fazla bütçe ayırabilir. Bu tamamen eğitimin, kültürün, bakanlıkların, hükümetlerin gayretiyle olacak şeylerdir. Şimdiye kadar yapılmış olanlar bana göre diyebilirim ki hemen hemen hiç mesafesindedir. Yani bu işin büyüklüğü karşısında birçok şey yapılıyor ama yani esas itibarıyla ciddi bir adım atmak için bütçeye koymak lazım. Bütçeye koymak lazım ama nasıl olacak? Bana göre mesela Kültür ve Turizm Bakanlığında kültürü ve turizmi ayırmak lazım. Turizm ticari bir mesele. Zaten Türkiye’nin gelir kaynakları açısından önemlidir. Kültür Bakanımız da Turizm Bakanımız da bu işi biliyor zaten. Kültüre en az turizm kadar bütçe ayırmak lazım. Bütçeye bakarım ben. Bütçe de ayrılırsa demek ki önem veriliyor. Bütçe ayrılmamışsa o zaman ket vuruluyor. Vallahi aslında dediğim gibi yani o kurumlar kurulabilir. Kuruluşlar olabilir. Zaten yeteri derecede vardır. Ondan sonra oralarda üniversiteye, akademiye efendim yeteri derecede bu hususta istihdam edilecek insan vardır. Mesele buna ayrılacak bütçededir. Buna ayrılacak olan bütçe buna ne kadar önem verip vermediğimizi gösterir.

Toplumumuzun gelişmesi ve yabancılaşmaya karşı tarihimize ve öz değerlerimize bağlı kalmak konusundaki hassasiyetlerinizi biliyoruz. Bu noktadan hareketle şunları sormak isteriz: Mavi Kuş’taki Şoför Kenan gibi samimi insanlar, artık sadece hikâyelerde mi var? Toplumsal yapıdaki değişikliklerin, ahlaka ve kendi kültürüne yabancılaşmanın hikâyelerinize etkisi nedir?

Şöyle söyleyeyim: Ben “Kalbimin Sesi ile Toprağa Dönüş” diye son olarak bir fikir kitabı yazdım. Burada takip etmek lazım gelen bir zihniyeti en azından tenkit olarak ortaya koyduk. Bütün dünyayı hegemonyası altına almış olan bizi de yüzde epeyce bir miktarda etkilemiş olan kapitalizm önümüzdeki en büyük engeldir. Kapitalizmle olan mücadelemiz varsa eğer ona olan alternatifimiz ne kadar yükselirse kendimizle olan barışıklığımız, kendimize dönmemiz o kadar önemli, o kadar kolay olabilir. Ama bu yolda nasıl bir şey takip edilecektir, ne yapmak lazım gelir, çetrefilli uzun bir meseledir.

Sizde toprak vurgusu hep var; özellikle “Beyhude Ömrüm”de“bahçe” bir tutkuya dönüşüyor. Son yıllarda kaleme aldığınız yazılarda bilhassa insanımızın “kalbin sesi”ne kulak vererek “toprağa dönmesi” ısrarının gerekçesi nedir?

Efendim şudur: Bizim aslında uyduğumuz, uymamız gereken, iman ettiğimiz amentüye baktığımız zaman, amentüye inananların takip edecekleri yol bellidir. Bu ne muğlaktır ne de müphemdir. Dolayısıyla bu yolda Hududullah çerçevesinde hareket etmek lazımdır. Hududullah çerçevesinde hareket edenler ancak insan ölçeğinde hareket edebilirler. Bütün bunları “Kalbin Sesi ile Toprağa Dönüş” kitabında izah ettim. Bir teklif olarak dile getirdim. Çünkü bizim sermayemiz kapitalistlerin sermayesi gibi değildir. Küresel sermaye değildir. Teknoloji, modernizm, modernleşme filan değildir. Bizim sermayemiz şimdi bu pandemide mesele çok ortaya çıktı. Bizim sermayemiz topraktır. Veysel Baba'nın dediği gibi bizim sadık yârimiz topraktır. Toprağı biz besleriz, toprak bizi besler. Dolayısıyla topraktan vazgeçmemek lazımdır. Her halükarda toprağa döneceğiz. Toprağa dönmek kolay bir şey değildir. Benim teklifim fevkalade zordur. İnsanın rahatını, konforunu filan biraz da terk etmesi lazımdır. Kanaat ekonomisine uyması lazımdır. Kanaatkâr olmadıktan sonra da insanoğlu hiçbir zaman doymaz. Bir vadi dolusu altın versen bir vadi dolusu daha altın ister. Bunu gerçekleştirmek de son derece zordur. Ama hicret hiçbir zaman kolay olmamıştır. Hazreti peygamberin hicretini düşünürsek o da baya zor olmuştur yani dolayısıyla. Ama bu pandemi korkusu bütün dünyayı sarınca tarımın ve toprağın önemi bir miktar daha anlaşılmiş oldu.

“Kalbin Sesi” (Bir Hicret Risalesi) kitabınızda kapitalist/dünyacı anlayışın yıkıcılığına karşı “Hududullah” a vurgu yapıyorsunuz Bunun için “Ne Yapmalı?” sorusuna verdiğiniz cevaplar sizce mütedeyyin diye adlandırılan kesim de dâhil ne kadar karşılık buluyor?

Şimdi “Hududullah” çerçevesi içinde hareket etmek fevkalade bugünün insanı için zordur. Çünkü bu kapitalist zihniyet, kapitalist hayat bizim kılcal damarlarımıza kadar işlemiş, bizi değil bütün dünyayı hegemonyası altına almıştır. Tüketim toplumu vücut bulmuştur. Tüketim toplumunun alışkanlıkları hepimize sirayet etmiştir. Bu alışkanlıklardan kurtulmak kolay değildir. Ortaya konulan paradigma; kalkınmak, ilerlemek, zengin olmak, refah sahibi olmak, konfor sahibi olmaktır. Aslında “Hududullah” içinde bütün bunlar dünyevi şeylerdir. Bizim paradigmamız şudur: Kapitalizmin önümüze koyduğu, demokrat liberalizmin önümüze koyduğu yol bu dünyada cenneti bulmak üzeredir. Çünkü onlar öte dünyaya inanmıyorlar. Oysaki bizim paradigmamızda bizim cennetimiz öte dünyadadır. Dünyada Müslümanlar arabaların arkasında huzur İslam'da diye yazmasın. Bizim derdimiz huzur ve mutluluk değil Allah rızasıdır. Allah rızasını kazanmak için ne lazımsa o lazımdır. Ne derler, hani şair ne demiş: “Cehennem olsa gelen göğsümüzde söndürürüz / Bu yol ki Hak yoludur, dönmek bilmeyiz yürürüz.” Bu laf olarak kolaydır da buna göğüs germek, efendim bunun icabında hareket etmek oldukça zordur. Bugünden yarına olacak bir şey değildir. Onun için benim teklifim önce iman tazelenmesi lazım. Ondan sonra kalben, ondan

sonra zihnen, ondan sonra fikren, ondan sonra ameli olarak bir yol, yürünecek bir yol ki ben bunu teklif etmişim bu kitapta. Önce kalben, sonra zihnen, sonra fikren, sonra ilmi olarak ve ameli olarak bu yolu inşa etmemiz lazım. Otuz sene mi sürer kırk sene mi sürer? Ben geleceğe bir pencere açmak istedim. İnşallah bu yolun takipçileri, uzun yola çıkmaya hüküm giyenler inşallah çıkar aramızdan. Benim söylediğim şey onun için günümüzde teklif edildiği zaman ütöpik, romantik, tatbiki nakabil, bir olmayacak duaya amin gibi kabul edilebilir. Bunu da anlayışla kabul ediyorum. Çünkü böyle zorluklara insanların tahammül etmeleri zordur biraz yani. Hepimizi kastediyorum. Bütün dünyayı ve bizim insanlarımızı da kastediyorum. Çünkü bizde her ne kadar kendi kimliğimizi, inancımızı hala muhafaza ediyorsak ise de iki yüz senedir, üç yüz senedir üzerimizdeki bu ekonomik baskı yüzünden yıpranmış, pörsümüş biraz efendim güçten, takatten düşmüşüz. Ama ruhumuzu hala taşıdığımızı, hala o ruha sahip olduğumuzu 15 Temmuz göstermiştir. Bundan ibret almak lazım.

Şehirde kapitalizmin esareti altına girmiş insan, Anadolu'ya yönelip toprağı işlediğinde hürriyetini elde ederek huzura, sükûna erebilecek mi, başka bir hayat mümkün mü?

Şimdi burada köy ayrımı yapmak lüzumsuzdur. Uzun bir meseledir yani. Bizim yaşayacağımız şehirlerin nasıl olması lazım gelir bunu kitapta yazdım. Bugünkü durum nedir onu da biliyoruz. Bunu sadece köye dönmek olarak düşünürsek şimdi hükümet de yapıyor, köye dönenlere hazine arazisi falan veriyorlar. Öyle değil bu toptan yani yönetimiyle, hukukuyla, iktisadiyla, ahlakıyla, şehirciliğiyle toptan bir hayati değişimi ifade eder ki bu hemen birden olabilecek bir şey değildir yani. Bu; dediğim gibi önce kalben, sonra zihnen, sonra fikren, sonra ilmen ve ameli olarak hazırlanacak. Bunun projeleri, bunun dayanakları, bunun ilmi eserleri ortaya konulacak ve insanları zor gücüyle değil de ikna edilerek böyle bir hayat tarzı ortaya konulacak. Burada dediğim gibi böyle geleceğe matuf olarak benim bir şekilde ileri sürdüğüm şey büyük bir şeydir. Kızılma sayılır. Dolayısıyla bu, böyle köyümüze geri gidelim işte Fadime'nin düğününde halay çekelim falan gibi basit bir şey değil yani. Bunun için topyekûn, bütün çerçeveleriyle bir hayat nizamının üzerinde çalışmak icap ediyor.

Yazılarınızdan hareketle sizin tasavvufu içselleştirdiğinizi, o kültürel birikimle metinlerinizin ana eksenini oluşturduğunuzu görüyoruz. Bu gerçeğe insan neyi yanlış ya da eksik yapıyor?

Tasavvuf tabii sonuç itibarıyla Müslümanlık yolunda serdedilmiş olan diğer fikirler arasında. Biliyorsunuz işte kelim var, tefsir var, hadis var, işte şu var, bu var, bir de tasavvuf var. Ama bunların tamamı; Hazreti Peygamberin söylediği gibi ahlakı tamamlamak üzere, Cenabı Hakk'ın bizim tercih etmemizi istediği

istediği ahlakı ortaya koymak üzere bir yoldur. Bu yol da diğer disiplinlerden farklı bir şey değildir. Dolayısıyla kalbi olana daha yakın, daha çok kalbin terbiyesini üstlenmiş, nefsin terbiyesini üstlenmiş yollardan birisidir. Dolayısıyla bu da kendine mahsus şartların vücut bulması halinde ortaya çıkabilir. Tehlikeli bir yol diyebilirim. Çünkü tarihte de bu yolda yoldan sapanlar olmuştur. Bugün de öyledir. Bu yol en zor olan yollardan biridir. Kolay bir şey değildir dolayısıyla. Ama ahlaki olanı elde etmek için nefsin terbiyesi içinde; kendimizin, büyüklerimizin takip ettiği yollardan biridir. Bunu kendi yapıma, kalbime, düşünceme yakın buluyorum. Fakat bu yolda herhangi bir intisabım yoktur.

Sizin olabildiğince teknolojiden uzak bir hayatı tercih ettiğinizi biliyoruz. Pandemi sürecinde isminiz sosyal medyada gündeme geldi. Sağlık bakanının kameralar önünde okumak için TOLSTOY ile Mustafa KUTLU'yu zikrettiği anda neler hissettiniz?

Sağlık bakanına teşekkür ediyorum. Demek ki aramızda kalbi bir yakınlık var. Çünkü ben ömür boyunca kalbinin sesini dinlemiş biriyim. Dolayısıyla yazdıklarımın kalbimin sesini ifşa eder. Rahmetli Nurettin TOPÇU'nun vicdanla ilgili bir tarifi vardır. Çok severim. Her yerde söylerim: Vicdan Cenabıhakk'ın kalbimizdeki sesidir, diyor. Yani vicdanlı olmak için Hakk'a inanmak lazım. Dolayısıyla sayın bakan ve bu yolda benim kitaplarımla rabita kurmuş her kişiyle aramızda kalpten kalbe yollar oluşmuştur. Bunun çoğalmasını isterim. Şunu da söyleyeyim ben başkalarına da bunu tavsiye ederim. Günümüzün medyatik tezahürleriyle yüceltmeyi veya hor görülmeyi veya hiç hesaba katılmamayı veya başka hususlarda da şöhret sahibi olmayı, servet sahibi olmayı, bütün bunları esasen çok fazla kale almamız icap eder. Ama hiç de kale almamak doğru değildir. Sonuç itibarıyla marifet iltifata tabidir. Bunu göz önünde bulundurmak lazım ama bu meseleye de çok fazla kafayı takmanında bir manası olduğunu sanmıyorum. Çünkü günümüzde bu tüketim toplumunun -ki ben önümüzdeki yıllarda inşallah bu konuda yazılar hatta kitaplar yazmayı düşünüyorum- bu yaşadığımız hayatın bize dayattığı, bizi hâkimiyeti altına aldığı o kadar çok unsur var ki saymakla tükenmez. Bunların içinde tabii ki şöhret bir afet olmakla beraber teknoloji bizi o hale getirmiştir ki her insan on beş dakikalığına şöhret olabilir.

Biraz magazin yapalım istiyoruz: Sizi hep şapkanızla görüyoruz. Şapkanın sebebihikmeti nedir? Mustafa Kutlu neden şapkasız çıkmıyor?

Onu hemen söyleyeyim bana soruyorlar neden şapkasız çıkmıyorsun? Şimdi Mazhar – Fuat - Özkan diye bir müzik grubu vardır. Çok da güzel müzik yapmışlardır. Hakikaten modern türkü manasında esaslı gruplardan biridir. Bunların muharrik gücü Mazhar Alanson'dur. Mazhar Alanson da benim gibi genç yaşta saçları döküldüğü için hep şapkalı olarak sahneye çıkmıştır.

Hatta “Şapkasız çıkmam abi!” diye de bir cümlesi vardır. Ama zaman geçtikten sonra yaş hükmünü yürütünce şapkayı çıkardı artık. Bana da sordukları zaman ben de yirmi yaşında saçlarını kaybetmiş bir adam olarak başımıza bu serpuşu geçiriverdik. Birincisi bu. İkincisi de benim biraz sağlık bakımından da kafayı korumam lazım geldiği için sıcaktan ve soğuktan, bunu kullandığımı söyleyebilirim ama asıl sebebi yirmi yaşında saçlardan ayrı kalmak.

Futbola ilginiz olduğunu biliyoruz. Sizin gibi usta bir hikâyecinin spor yazısı yazması pek rastlanan bir durum değil. Mustafa Kutlu hangi gerekçelerle bahsedilen yazıları yazdı? Daha sonra bu sayfayı neden kapattı?

Bakın bu da işte pek bilinmeyen bir şeydir. Yen Şafak gazetesi ilk çıktığında bizim arkadaşlar bir araya gelerek o gazeteye emek verdiler. Bütçesi fazla olmayan kuruluş idi. Dolayısıyla spor sayfası yok gibiydi. Var ama yok gibiydi. Ben de onlara dedim ki bu spor sayfasını kaldıralım ya da icabı neyse onu yapalım. İcabı neyse onu yapalım, dediler. Ama maçlara gönderecek foto muhabiri yok. Foto muhabirininde fotoğraf makinesi bile yoktu. Çok zaruret vardı. O sıralarda da bazı köşe yazarlarının futbol yazıları yazmaları moda haline gelmişti basında. Ben dedim ki bu yolu takip edebiliriz. Bazı ismi olan arkadaşlar spor yazıları yazabilirler. Mesela ben dedim futbol yazıları yazmaya talibim. Çok güzel olur dediler. Başladık futbol yazıları yazmaya; arkamı döndüm, baktım kimse yok. Böyle oldu.

Son bir soru olarak: Biz de Turhal İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü olarak üç ayda bir yani her mevsim bir sayı olmak üzere dört yıldır “Dört Mevsim Edebiyat” adında “Edebiyat, Kültür, Eğitim ve Sanat” dergisi çıkarıyoruz. 15. sayısını yayınlayacağımız dergimizin ulaştığı kitlenin kahir ekseriyeti eğitimci. Bu vesileyle okurlarımıza, öğrencilerimize, eğitim camiasına neler söylemek istersiniz?

Şunu söyleyeyim: Çok konuştuk, laf fazlaştı. Bu lafı aza indirip daha fazla bilgi edinmeleri için benim çektiğim, hayatımla ilgili belgesel var. “Kalbin Sesi Mustafa KUTLU” diye. Bu youtube’da gösteriliyormuş. Oraya koymuşlar. Benim tabi bilgisayarım, cep telefonum, internetim, ehliyetim yok. Onun için ben pek bir şey söyleyemiyorum. Bu, Kalbin Sesi’ni Kanal 7’deki arkadaşların ricası üzerine yaptık. Benimle ilgili çektiğim bir film var. Ona baksınlar. İşte Mustafa Kutlu denilen adam buymuş derler. Bütün okurlara, bütün maarif camiasına, bütün öğretmen arkadaşlara, bütün öğrenci arkadaşlara, sizlere, idarecilere, tamamına teşekkürlerimi sunuyorum ve hepsinden dualar bekliyorum.

Allah razı olsun hocam. Bundan sonraki yaşamınızda sağlık, sıhhat ve bereketli bir ömür diliyoruz. Biz de sizden dua bekliyoruz. Dört Mevsim Edebiyat Dergisi ve okurları adına teşekkür ediyoruz.

ÇİZGİ

Ayşe KILIÇGİL

GAZEL

Salih ÖZTÜRK

*Ezelden didene mecnun hali ızdırabım var
Ol yarın ızarımda ruhi baki harabım var*

*Bezm-i eleste içmişem dû-çeşminden şarabı
Derdu mizansız cihanda bundan âla kanım var*

*Ol dilimin yaresiyle Mecnûn gibi gezerim
Ol cân gamın vasfiyle bir meczubi revanım var*

*Ne tutulmuşan hazana ne mekanda tasvirin
Leb-i cânânımda füsün sana tek figanım var*

*Versem eşgin zekatını cümle aşık doyurulur
Tek şahikadan yarimle aşk-ı baki canım var*

*Diden gördüm meyin gördüm lebinle büsen gördüm
Belâda aşka düştüm alemde hoşça halim var*

*Yansa alem deryası düşmez denk ciğer pareme
Ol Salihi derdin bak yâr-i halinde hârim var*

BAYRAM YALNIZLIĞI

Abdullah ÇÖMEZ

Sızlanarak güçlkle doğrulmaya çabaladı yatağından. Bu gece de diğer geceler gibi huzuru kaçmış, kaçınıcı kez uyanmıştı belli değil. Oda karanlık, daha şafak sökmemiş ama yetmişini çoktan deviren yaşlı vücudunun olağanüstü bilinciyle sabahın yaklaştığını hissetmişti.

Fadime Hanım sağa sola bakındı bir ara, sonra ağzını şapırdatarak dilinin damağının kuruduğunu fark etti. Her akşam yanına yakınına bir bardak ve bir sürahi su koyar. Susadığında kalkma zahmeti göstermeden susuzluğunu giderirdi. Yine öyle yaptı. Karanlıkta elini ezbere sürahiye uzattı, bardağı yoklayarak biraz su doldurdu bardağa. Bir yudum alarak boğazını biraz da sesli bir şekilde ses akordu yapar gibi temizledi.

Hay Allah, yine yakınında yatan eşinin kesik kesik ama kuvvetli horultusunun farkına vardı. Aslında rahatsız olmuyordu ama yılların alışkanlığı olsa gerek: ‘Şiiiiışş ..şiiışt laan... Şuna bak şuna, nasıl horluyor. Adamın derdi yok ki, dünya yansa kımıldamaz...’ Gerçekten de kımıldamadı bile. Bu kez hafifçe uzanıp adamı dürtükledi. Adam neye uğradığını şaşırıldı. Şaşkınlığı uzun sürmedi, anladı durumu. Yaşlı kadın biraz güldü karanlıkta eşinin şaşkın haline. Adam diğer yana döndü tekrar uykuya daldı. Hemen her gece yaşanan şeylerdi aslında bunlar. Bu sebepten olsa gerek adam sesini bile çıkarmadan uykusuna kaldığı yerden devam etti.

Bu arada Fadime Hanım eşine bunca yıl olmuş adıyla bir türlü seslenememişti. Gelin olup kalabalık bir aileye gelmişti. Geleneklerin, katı kuralların yaşandığı, işin gücün birbirini kovaladığı zor yıllardı. Öyle ki üç ay hiç konuşamadı topluluk içinde. Gel denilince geldi, git denilince gitti. Eşinin adı İbrahim idi. Köylük yerde bu adı kullanan da yoktu aslında. Bazıları kısaltarak ‘İbo’, kimileri uzatarak ‘İbraam’ diyorlardı. Fadime Hanım bunların hiçbirini diyemedi. Diyemedikçe bu durum içinde çöreklenerek katı bir hal aldı. Bundan sonra da diyebilecek hali yok. Bizimki, bizim adam; canı yandığında kaygısız, gamsız, Allah’ın delisi gibi benzetmeleri de yok değil.

On altısında evlenmişlerdi. Hayatın yükü çocuk denecek yaşta çöküvermişti omuzlarına. Eşini kendi elleriyle asker eylemişti. Biri üç, diğeri henüz bir yaşında iki çocukla asker yolu gözledi. Anlatılsa dile gelmez çekilen. Anlatılsa ne yazar, yaşamayan bilemez. Yeni yetmeler hele hiç bilemez. Neyse asker dönüşü epey bir zaman çocuklarına asker babanız diye seslendi, seslendirdi.

Bu günlerde de dizlerinin ağrısı iyice artmıştı. Acı sızlanmalarla dizlerini ovuştururken tekrar eşi horlamaya başladı. Fadime Hanım’ın uykusu hepten

kaçmıştı. Eşine sitem dolu söylenmeler devam etti. Ne hayırsızlığını ne kaygısızlığını bıraktı. Şu yalan dünyada gün görmediğini bu sebepten hasta olduğunu gecenin vaktine aldırmandan saydı da saydı.

Yaşlılığın verdiği sıkıntılarla artık hastalık hastası olmuştu. Zaman zaman doktora da giderdi. Her gidişinde mutlaka bir bahane bulurdu. Ya doktorun toyluğuna, ya az ilaç yazmasına, ya da bu doktor da derdimi bilemedi diye söylenirdi. Bu arada komik sayılacak durumlar da yaşanırdı. Yine bir defasında şikâyetini soran doktora, ‘her yerim ağrıyor.’ deyince; doktor da, ‘teyze neden bu kadar dert biriktirdin,’ demesiyle odadakileri tebessüm ettirmişti. Sonradan anlatılıp anlatıp gülünürdü bu olaya. Bu gülmeler karşısında pek bir ciddi olur, zaten hastalığıma inanmadınız diyerek özellikle eşine yüklenirdi.

Pencereye yakın bir yerde yatarı hep. Hemen uzanıp pencereden dışarıyı görmek isterdi. Zamanı kendince böyle ayarlardı. Yine ofuldanarak yatakta yavaşça doğruldu. Önce dizlerini, sonra dirsek ve omuzlarını ovuşturdu. Kolunu güçlkle kaldırarak büyük yapraklı, güllü dallı, çarsadan eski perdeye elini uzattı. Artık şafak sökmüştü. Bu kadar erken kalkmasına gerek yoktu aslında. Ama yılların getirdiği bir alışkanlıktı. Davarın, ineğin sürüyle olduğu yıllardan kalan alışkanlık. Şimdi kapılarında çocukların ısrarla satın artık, demelerine rağmen bir inek ve birkaç tavuk kalmıştı.

Kalkmaya hazırlanırken adını söyleyemediği eşini de uyandıracaktı. Yine değişik kelimelerle seslendi. Bir iki sözden sonra eşi kendine geldi. Yaşlı bedenini yorganın altında sağa sola oynattı. Fadime Hanım yine eskimiş her zamanki birkaç sitemle İbrahim Bey’e yüklendi. O da geleneği bozmadı. Fadime Hanım’a bir iki kelam etti.

Bu sabah aslında başka bir sabahtı. Bu gün bayramdı. Geçmiş yıllarda şen şakrak olan bu evde, hem de bayram sabahında kimsecikler yoktu. Bu durum canlarını fena sıkırmıştı: ‘Korona mıdır nedir, ne bela ise nereden musallat olmuştu. Yarasa yenir miymiş, herkese sebep oldular.’ deyip deyip Çin’e ve Çinlilere olmadık beddualar edildi. Çocuklar bu virüs sebebiyle gelemeler, kimse kapımızı da çalmaz diye geçirdi içinden. Dahası torunları burunlarında tütüyordu. Ahir ömürlerinde kaç kez görebileceklerdi ki.

Fadime Hanım yer yatağından dizlerinin üzerinde, tutunacak bir yer bulana kadar süründü. Derken yüklüğün kenarından destek alıp yarı doğruldu. Gecedden kalan uyuşukluğu yıpranmış vücuduna ayrı bir yük olarak binliyordu. Işığı yakmak hiç huyu değildi. Karanlığa zamanla alışan gözüyle kapının kolunu buldu. Bu evde her şey eskimişliği hatırlatıyordu. Gıcırtıyla açılan kapıdan ihtiyar bir hayalet gibi dışardaki ayak yoluna sağa sola tutuna tutuna gitti.

İbrahim Bey de ağır hareketlerle doğruldu. Eski bayramları hatırladı. Erkenden kalkar tüm çocukları kaldırırdı. Kendisi sabah namazını camide kılar, çocuklara da bayram namazına geç kalmayın, sonra yer bulmazsınız diye tembihte bulunurdu. Ah eski bayramlar deme şimdi! Bayram namazı bile yok. Bu hastalık tüm davranışları değiştirdi. Kalan ömrümüzde bunları yaşamak da varmış ne yapalım, buna da şükür, diye geçirdi içinden.

Namazlarını oturarak kıldılar. Derin tevekkülle dualarını bitirip avuç içlerini yüzlerine sürerken samimi aminler döküldü dudaklarından. Namazdan sonra biri, pencerenin bir yanına, diğeri öbür yanına oturdu. İçlerinden bilmem neler geçirdiler sessizce. Güneş doğarken Fadime Hanım yavaş hareketlerle Allah ne veriyse kahvaltı hazırlamak için mutfağa geçti.

Güneş biraz daha yükseldi. İki ihtiyar sofrada oyalanırken birbirine göz ucuyla bakıp başlarını yere eğiyordu. Yine çaktırmadan bazen kol ucu, bazen avuç içiyle burunlarını ve göz çukurlarını siliyordu. En küçük seste gayriihtiyari başları kapıya dönüyordu. Gözleri eskimiş kapıda, kulakları tanıdık bir seste.

AHKAF

Ayşegül SEZEK

Ey yağmura hasret toprak... Göğsünü yarıp çıkacak filizlere daha kaç mevsim var? Değsin artık kurumuş bağına özlediğin, hasretini çektiğin rahmet damlaları...

Hasret; bekleyip durduğun, gelmeyen zamana sitem...

Ey bu aciz bedenimi bile sarıp sarmalayacak olan toprak... Ben insanım, insan yeşermez, insan filiz vermez. Yarmaz senin göğsünü, güneşe baş vermez. Sen yok edersin beni, bilinen bir zamanda tekrar dirilmem için, saklarsın koynunda mucize gibi...

Ey yeryüzünün bereketi, yaşam kaynağı, insan mayası... Kar bizi çamurunla, çatlayan bağına rahmet indirsin Allah-u Teâlâ... İndirsin ki; çamurlanasın, mayalanasın, karıştırasın ölü bedenleri hamuruna... O hamur ki, çürümüş kemikleri saklar... İsrâfilî bir zamana, üflenecek olan Sûr anına dek saklar...

Ahkâf... Uzun ve yüksek kum yığınları... Ufalanmış toprak, Rabbin emrine amade her zerre...

Ahkâf... Hâ, Mîm ile başladı... Sırlı iki harf, ne harekesi var ne de cezmlî... Harekesi de cezmi de kendinde... Hâ'da üstün, Mîm'de cezm... Sırta gark, insana karanlık, Allah'a âyân...

Ölülerin diriltileceği zamana dek ve sonrasında tek dost, toprak... Aldığını aynıyle iade eden dürüst emanetçi... Ruhun kabzı Azrail'e, bedeninin hıfzı toprağa...

Doyuran, saklayan, yeşerten, ölü emanetçisi... Rabbin emrinde sonsuz kum tanesi... Rüzgâra 'Es!' dese Mevla, toprak durmaz; Rabbin emrine riayette en önde... Rüzgârın önünde, rüzgârdan önce... Rüzgâr, önce onu katar önüne... Rüzgâr... 'Hadi! Rabbinden emir geldi.' dercesine toprağa yâren... Yoltaş...

Ve yine Ahkâf... Hûd Aleyhisselam'a cennet, Âd kavmine cehennem... Kum tepelerinde yaşayan asi kavim, Âd...

Âden'de bir peygamber... Âden'de bir asi kavim... Kum tepelerindeki bu belde Ahkâf...

Ve Allah-u Teâlâ'dan emir geldi... Sandılar ki; rüzgâr yağmur taşıyor, toprağa bırakacak damlalarını, yine yeşerecek bağ ve bahçeler... Değildi!.. Rabbinin emriyle rüzgârın ve toprağın taşıdığı elem verici bir azaptı.

"Artık azâbı vâdilerine doğru gelen bir bulut halinde görmüşlerdi. Dediler ki: "Bu bize yağmur verici bir buluttur." (Hûd) "Hayır" (dedi) bu çarçabuk gelmesini talep ettiğiniz (bu hususa beni sıkıştırdığımız) şeydir. Bir rüzgârdır ki, onda elem verici bir azâb vardır. O (Rüzgâr) Rabbimin emriyle her şeyi helâk edecektir." (el-Ahkâf, 46/24-28).

Âd, bir kum fırtınası ile toprağa gömülmüş kavim... Rüzgâr ve toprakla taşınan azaba muhatap... Âd, can alıcı rüzgârın, kızgın kumların hedefi... Azabın sahibine asi... Âd, rüzgârla taşınan kumların altında kaldı...

Toprakta saklı çürümüş kemik yığınları... Ne yeşerir ne boy verir... Ne yok olur ne dirilir... Dürüst emanetçi toprak... Rabbinin emrine dek saklar da saklar...

Rabbin, 'Ol!' deyince dirilecek ve konuşacak tüm azalar, toprak şahit... Toprak, insan mayası... Utanacak... Ete kemiğe bürünenden utanacak toprak... Toprak, Âdem'e âdemden şikâyetçi... Yine yağmura hasret kalacak, günahlardan kuruyacak, çatlayacak...

Toprak, bilinmeyene gebe... Kabirlere ev sahibi... Cehennem çukuru da sende mi? Peki, cennet bahçelerinden bir bahçe... Amellere göre şekil alan sen misin? Sevabıyla gelene, cennet penceresi senden mi açılır? Günahını omzuna sırtlayan, cehennem çukuruna sende mi düşer? Rab, bize söylemedi... Cennet nerede? Cehennem nerede?

Ey toprak! Sende mi iyi ve kötü, hayır ve şer, aydınlık ve karanlık, nur ve nar? Rab, sende mi sakladı tüm bunları? Ey dilsiz, ey suskun... Dilin, bağ ve bahçe mi? Suskunluğun ölüm mü? Cennet nerede desem, konuşur mu bağrında misafir ettiklerin? Peki, cehennem? Sorsam söylerler mi?

Cennetlikler sevincinden unuttu mu toprağın üstündekileri? Peki, azaptakiler azabın eleminden mi konuşamazlar bizlere?

Ey toprak... Doyuran, yeşerten, büyüten, saklayan, dürüst emanetçi... Yağmura hasret, rahmet bekçisi... Ey kabirlerin ev sahibi, ey rüzgârın yareni...

Ey Ahkâf!... Rabbin kelamı... Uzun ve yüksek kum yığınları... Ufalanmış toprak, Rabbin emrine amade her zerre... Rabbin emrinde sonsuz kum tanesi...

Ey asıl yurdum, mayam, toprağım... Bilirim, Rabbimin emrindesin. İman ile geleni incitmezsın.

BİR DOKTORUN NOTLARI 4

Dr. Nurgül BALDEMİR

ACI

Herkesin kendine göre yaşadığı, yaşattığı en insansı duygulardan biri belki de “acı”... Yoğun bakımda küçücük bir ağırlı uyarana verdiği tepki bile insanın hayata tutunduğuna dair bir yaşam kanıtı çünkü düşününce... En başa dönersek, dünyaya gelişimiz bile; bir ayrılık acısı... Bize verilen bir lütuf, acıları duyduğumuz. İçimizde olan bitenin yansıması... Ağrı da acı da yaşantımızın bir parçası...

Acı; insanın kendini duyurma çabası, derdine derman arayışı... Hayatın tuzu biberi gibi bir tadı işte, bir imtihanı... Lezzeti herkese göre değişir bilirim ama acı, ömrümüzün en tesirli baharatı... Kendine has da bir tadı var galiba her acının, kendini hatırlatan izleri, enkazları var. Baktığı her şeyde gördüğü, her “Ahh!” edişte içini sızlatan, anne baba sesi sanılan, sanki seni çağıran, her seste seni derinden yaralayan, hani Allah yaşatmasın, evlat acısı gibi derler ya; insanın içine öyle işleyen ne acılar var... Sessizce yürekte taşınan, bazen taşıyamayıp taşırdığımız, gözlerimizde yaş olan ne acılar var.

Duyarsızlaştığımız, gözümüzle görüp, kulağımızla duyduğumuz halde bir türlü özümseyemediğimiz acılar var ya da... Peki ya onlara ne demeli? Ya da o acıları böylesine göz önünde yaşarken insanlar, böylesine duyarsız kaldığımızda bize “insan” denebilir mi? Ne acı değil mi?... Yakıp yıkmak, acıyı yaşamaktan çok yaşatmış olmak, ne acı... Dönüp ardına bile bakmamak sonra... Çektirdiğin acının vicdan azabını bile duyamamak... Dindiremediğin o acının sebebinin sen olduğunu bile bile, hala can yakmak... Hala dindirmek için en ufak bir çaba harcamamak... Ne acı...!

Yedi kat eller hissederken acını ta yüreklerinin en derininde, can saydıklarının senin halinden bihaber oluşu hele, nasıl bir acı? Gözünün içine baka baka el oluşları, yarana merhem olacakken inadına tuz basışları...

Ölüm kadar büyük değil belki hiçbiri ama var mı ayrılıkla boy ölçüşecek bir acı? Gözden irak olmadıkları halde, gönlüne bu kadar da yakınlarken hatta bir anda iraktan da irak oluşları nasıl bir acı? Hani ölüm ile ayrılığı tartmışlar; elli dirhem fazla gelmiş ya ayrılık... İşte öyle hasret, öyle vuslat acısı varken yüreklerde acıya acı katmanın bir tarifi var mı?

Kıymet mi bilemedik bilmiyorum; elimizden, nimet saydıklarımızın kayışı var ya; gerçekten işte o tarifsiz bir acı...

Çok şükür yaşıyoruz dedirten acılar bunlar belki; başa gelen, baş tacı edilen, o yüzden çekilebilen acılar... Yudum yudum sabırla içilen acılar... Bizi olgunlaştıran, yaralayan, her yarada yaramızın merhemini, Yaradan'ı hatırlatan acılar... Keşke acıyı her duyduğumuzda, 'ah' derken, bizi bu acılar sebebiyle affedenin olduğunu hiç unutmasak... Çektirdiğimizin vebalini, çektiğimiz acıların mükafatını hatırlasak... Keşke O'nun hatırına; açtığımız yarayı sarmaya çalışsak, el uzatsak... Acı çektirmesek artık. Çektik amenna; yaramdan da yârimden de hoşum demiş ya şair... Haklı da hani... Yine olsa yine çekeriz biz de; derdi veren o Sevgili'nin hatırına... Ama diyorum ki; bunca yaşanmışlık varken, bizi birbirimize bağlayan bunca acı, bunca sebep varken, bu ayrılık acısını gün gün yüreğimize ekmenin ne anlamı var?

Geldiğimiz yer bir, gideceğimiz yer bir...

Bir yüreğe derman, bir acıya merhem olmadıktan sonra, kırılmış bir kalbi bir damlacık merhametle onaramadıktan sonra; onca kırık kemiği onarabilen biz, kanayan damarı tamir eden, onca yaraya şifa olan biz; bir kalbi onaramadıktan sonra ne fayda...

Kalbimiz bir ilahi aşk acısı duymadıktan sonra... Yaşadığımızı ne kanıtımız var?

Allah kimseye taşıyamayacağı yük yüklemesin. Acıyı Sen'den bildikse Rabbim, buyursun başımızın tacı... Ama ne olur esirgeme acılarımızdan ilacı, kulların acımadı; ne olur sen bize acı...

ÇOK DAHA NET

Mehmet Mustafa ERDAL

Eğitim yalnızca muhatabına bilgi aktarma faaliyetinden ibaret olsaydı eğitimcinin işi hiç şüphesiz çok kolay olurdu. Hatta günümüz teknolojisinin sağladığı çeşitli imkânlarla eğitimciye ve eğitim ortamına pek fazla ihtiyaç duyulmaz, bu yolda yapılacak masraf da cebimizde kalırdı. Ancak bahsedilen faaliyetin eğitim olarak kabul edilemeyeceği, eğitimin daha çok ilgisine hâl, tavır kazandırma işi olduğu herkesin malumudur. Bir kültürlendirme süreci olarak adlandırılabilir olan eğitim, gönüllülük esasına dayalı olduğunda verimli ve kalıcı olacaktır. Bu bağlamda eğitim, ya tutarsa anlayışıyla kurgulanmamalı, çocuklarımız sürprizlerin insafına terk edilmemelidir.

Okullarımızı devlete memur, hizmet sektörüne elaman yetiştiren kurumlar olmaktan kurtarıp ona asli işlevini kazandırmak suretiyle eğitime hak ettiği değeri teslim etmeliyiz. Bilhassa yüksek eğitim vermesi için kurulmuş üniversiteleri bahsedilen pratik sonuçlara odaklanmaktan kurtarmak önceliğimiz olmalıdır. Okullarımıza iş kapısı olarak baktığımız sürece eğitimi içinde çırpınıp durduğu açmazdan çıkarabilmek pek mümkün görünmüyor. İnsanımıza mutlaka iş ve meslek kapıları açmalı, bu konuda farklı ve işlevsel seçenekler ortaya koyabilmeliyiz. Eğitim hususunda toplumdaki yanlış algıyı değiştirmek, somut örneklerle bunu anlatmak bu işleri çekip çevirmekle görevli kişilerin asli vazifesi olsa gerektir. Veli ve öğrencinin eğitimden beklentisi nitelikli bir iş ve iyi yaşam şartlarına sahip olmaktan ibaretse çoğu zaman hayal kırıklığı kaçınılmaz oluyor. Ülkemizde eğitim sürecinin uzunluğu nedeniyle hayata geç atılmak zorunda kalan, söz konusu çabaları sonucunda bir şey de elde edemeyen çocuklar ya içlerine kapanarak köşelerine çekilmekte ya da birikmiş bir öfkeyle patlamaya hazır bir şekilde aramızda dolaşmaktadırlar.

Millet olarak eğitim yaklaşımımızı kökten değiştirmeye ciddi anlamda ihtiyacımız var. Ülkenin geleceğini, milletin bekasını doğrudan ilgilendiren gerçek anlamda eğitim, bir meslek edindirme faaliyeti olmadığı gibi okul da okuma yazma kursu değildir. Bir ülkede bazı hususlar vardır yalnızca bazı kesimleri ilgilendirip o kesime hitap ederken eğitim, milletin bütününe ilgilendirir. Sağlıklı bir toplumda hiçbir vatandaş eğitim konusuna, burada olup bitenlere kayıtsız kalmaz ya da kalmamalıdır. Eğitim dünyasının hata ve sevapları doğrudan milletin kaderine tesir eder. Bu alanda hizmet veren herkes bütün çocuklara kendi çocukları kadar önem ve değer verdiği takdirde millet olarak geleceğimizi güvende hissedebiliriz. Aksi hâlde çoğunluğun kaybının söz konusu olduğu bir durumdan kimse uzun vadede kazançlı çıkamaz. Ülkemize ve milletimize de kendi ailemize, evimize, bahçemize

gösterdiğimiz ilgi ve özeni gösterdiğimiz takdirde bir varlık sergileyebiliriz. Yoksa kendi menfaatlerine odaklandırarak yetiştirdiğimiz çocuklar; vatanlarına, milletlerine bir katkı sağlayamayacağı gibi kendilerine ve çevrelerine de hırsları nedeniyle zarar vereceklerdir. Bizler kendi kaderini milletinin, memleketinin kaderinden ayrı düşünmeyen nesiller yetiştirebildiğimiz zaman toplumsal huzura ve refaha erebiliriz.

Çocuklarına, "Çok kitap okursanız, sınavlarda soruları daha iyi anlar, kısa sürede daha çok soruyu doğru cevaplandırarak netlerinizi artırabilirsiniz!" öğüdünün verildiği, böylece kitap okumanın dahi bir tür menfaat ilişkisine bağlanarak anlamlandırıldığı bir eğitim anlayışına sürüklenmiş vaziyetteyiz maalesef! Bu yanlış kanaatten bir an önce dönmek durumundayız. Eğitimi sonuç odaklı ve kâr zarar ekseninde değerlendirmek doğru bir yaklaşım olmasa gerekir. Eğitim daha ziyade süreç işidir. Sürecin kalitesini göz ardı edip sürekli olarak sonuca odaklandığımız vakit işin hakikatini büyük ölçüde ıskalamış oluyoruz. Ülkemizde öyle bir eğitim sistemi geçerli hâle gelmiş ki kitap denilince öğretmen, veli ve öğrencinin aklına sadece test kitabı geliyor. Eğitime sınav başarısı açısından yaklaşarak test kitapları için dünya kadar para harcayan anne baba, iş gerçek anlamda kitaba gelince ne yazık ki aynı cömertliği gösteremiyor!

Yürürlükte olan eğitim yaklaşımında her çocuk diğerini rakip, başarı ve mutluluğunun önünde âdeta birer engel olarak görüyor. Sürekli bir koşuşturmacanın hâkim olduğu eğitim sisteminde "Aman, çocuğum iyi yerlere gelsin!" motivasyonu ile hareket eden anne babalar çocuklarını duyarsızlaştırarak robotlaştırdıklarının farkına varmıyorlar mı acaba? Önüne konan hedef doğrultusunda sürekli koşmaya, hep daha hızlı koşmaya teşvik edilen çocuklar girdikleri sınav, çözdükleri soru ve elde ettikleri net oranında değer kazanarak başarılı kabul ediliyorlar. Bu çerçeveye hapsedilen çocuklarımız başlarını kaldırıp da yaşadığı çevrede, ülkede ve dünyada neler olup bittiğine bakma gereğini duymuyorlar bile!

Bizler o sınavdan bu sınava koşuştururken zaman akıp geçiyor, mevsimler değişiyor. Çocuklarımız bir insanın, bir ağacın ya da bir çiçeğin hangi süreçleri izleyerek, ne tür emekler verilerek yetiştirildiğini görme fırsatı bulamadan yaşayıp gidiyorlar. Hayatın anlamını, değerini gereği gibi aktaramadan yetiştirdiğimiz nesillerin omuzlarımıza yüklediği vebalin büyük olacağı sizce de çok net değil mi?

MUKTEDİRLİĞİN SEMBOLÜ VE EYLEMSEL AKİSLERİ : İKİ BACAĞI AT.

İsmail ÇAKMAK

İran'ın sinema anlayışı dergilerde çıkan yazılara bakıldığında olduğundan daha çok dikkat çekmeye başladı. Bu sempatik duruşun perdesi kaldırıldığında belli yönetmenlerin dünya çapında ödüllere layık görülmesi, bütün sansürlere rağmen sinemanın davudî bir sesle kendini ifade etmekten çekinmemesi bu ilgiyi açıklar niteliktedir. Buradan hareketle İranlı yönetmenlerin sinema diline yüzeysel bir şekilde bakıldığında dahi, farklılık ve güçlülük çok çabuk göze çarpacaktır. Bu bağlamda daha çok seyircinin zihnini dinamik tutan, selis bir yapının hâkim olduğu “metaforik” bir dille karşılaşırız. Bunun pratikleri her sahneye yansımayan, kimi zaman içinde derin “meçhullükler” barındıran bitişlerde hemen fark edilir. Düşük bütçeli yapımlar olmasına rağmen, İran

filmlerinin birçok festivalden elinin boş dönmemesi, İranlıların sinema dillerini sağlam bir şekilde oluşturduklarının delili sayılabilir. Filmlerin yaklaşık bir buçuk saatlik bir zaman diliminde seyirciyi düşünceye sevk ederek derdini anlatabilmesi de elde edilen başarının başka türlü bir görünümüdür. Ayrıca bu başarının izahında gayretli ve sağlam döngünün izlerini görmek de mümkündür.

İran sinemanın bu özelliğine eş değer 2008 yapımı İki Bacaklı At filmi karşımıza çıkar. Yönetmen koltuğunda, İran'ın meşhur yönetmenlerinden Muhsin Mahkmalbaf'ın kızı Samira Mahkmalbaf vardır. Mekân olarak Afganistan'ın seçildiği filmde konu, zengin bir ailenin küçük oğullarının ayaklarının mayın patlaması sonucu kopması ve ailenin küçük oğullarına yalnız, kimsesiz fakat güçlü bir taşıyıcı aramasının hikâyesidir. Bu yükün bedeli ise günlük bir dolardır. Bu görev için Afganistan'da büyük su boruları içinde yaşamını sürdürmeye çalışan hâl ve hareketleri çok da normal olmayan ama güçlü ayaklara sahip Giah seçilir. Tahmin edemese de bundan sonrası Giah için çileli günlerdir artık. "Ağam" diye hitap ettiği küçük çocuk bütün eksikliklerini çevresinin "tamlığına" karşı Giah üzerinde tamamlamaya kalkar. Bunlar baştan itibaren güce sahip olmanın verdiği muktedirliğin masum taraflarının olmadığı anlatımıdır. Filmin adı tam burada kendini hissettirir. Küçük çocuk kendine iki bacaklı, kendisini okula getirip götüren, okula binek hayvanlarla gelen çocuklarla yarışa tutuşturduğu, insanlığın bütün hatlarını zorlayan nesneleşmiş, silik bir insan tipi çizer. Giah, küçük çocuğun eli kolu olmuştur âdeta. Ondan beklenen açıktır: Kendinden küçük efendisine itaatte kusur etmemek. Fakat her şeyle ilgilendiği bu çocuk, sınıfsal zenginliğin verdiği güçle ve fiziksel eksikliğin verdiği ızdırapla Giah üzerinde hegemonya kurma peşindedir. Eksikliğin verdiği his, karşısındakine kini artırır.

Küçük çocuk, Giah'ı okulda kavgalara sokar ve iki bacaklı atının -kendi güçsüzlüğünü bertaraf etme adına- gücünü ispat etmeye çalışır. Çünkü sahip olduklarının da güçlü olması zengin olmanın verdiği erkin dışa vurulmuş hâliinden başka bir şey değildir. Yanında biri olmadan kendisinin de bir hiç olduğunun farkındadır. Bir gün okul yolunda dilenen kız Giah'ın dikkatini çeker. Hatta efendisinin bir kavga sonucu kendisine bahsettiği dondurmayı bu kızla paylaşır. Bu arada efendisinin zulmü daha da insanlığı aşan boyutlarda kendisini gösterir. Giah, bu duruma zaman zaman öfkelenip dişini gösterse de efendisine olan bağlılığı her şeyin önüne geçecektir. Okuldaki bir kavgada mağlup olan Giah, efendisi tarafından işinden kovulur; dış dünyaya olan yenilginin acısını iki bacaklı atına ödetir küçük çocuk. Esasında bu mağrurluğun altında bir trajedi saklıdır. Küçük çocuğun annesi Çingene ve dilencidir. Babası kasabanın alaylı tavırlarına dayanamayarak evlendiği Çingene kadını yanına alıp kasabadan kaçmaya çalışır, bu esnada kadın mayına basarak ölür ve sırtındaki oğlunun da ayağı kopar. Hikayenin bu

tarafından bakıldığında küçük çocuğun hırçınlığı burada yatmaktadır. Giah ve küçük çocuk arkadaş olmayı denese de bu da bir sonuç vermez. Konu; Giah'ın dondurmasını paylaştığı dilenci kız olunca küçük çocuk bu hakka da talip olur. Kızı kendisine bırakmasını söyler. Giah'ın buradaki cevabı anlamlıdır: Ekmeğimi bölüşebilirim ama sevgimi asla. Fakat küçük çocuk, yollara attığı paralarla dilenci kızı evine kadar getirmeyi başarır. Elindeki parasal iktidar, Giah'ın yenilmesi için kafidir. Bu sahne sınıfsal farklılığın getirdiği sorunsallığın kadraja girmiş hâlidir. Giah, bütün bunlar olurken haysiyetli bir duruş sergilemeye çalışsa da nihayetinde efendisine teslim olur. Küçük çocuğun hissizliği daha da artar, Giah'ı elinden geldiği kadar nesneleştirerek at yarışlarına götürür ve kendi yetmezmiş gibi arkadaşlarına da gezmeleri için para karşılığında kiralar. Asıl umudun bittiği yer ise: İnsanî değerlerin hiçe sayılıp Giah'ın ayaklarına nal çakıldığı sahnedir. Kadrajda ara ara gözükten at sahnelerinin anlamı da tam oturmaya başlar. Küçük çocuk için artık bir gelir kapısı olan Giah, ahıra konur ve saman ile beslenir. Küçük çocuğun işkencelerine maruz kalan Giah'ın durumuna çevrede kimse müdahale etmez. Sanki anormal bir durum yoktur onların gözünde. Bu durumun deliliyse aile büyüklerinden birinin şehirden aldığı oyuncak at başını hediye olarak sunmasıdır. Bu durum filmdeki ötekine karşı “duyarsızlığın” en açık anlatımlarından biridir. Giah, güce yenilmiştir. Elinde avucunda olan gökyüzünde baktığı kuşlardan başka bir şey değildir, bakarken ne düşündüğünü bilemesek de... Filmin son sahnesi başladığı şekliyle son bulur. Bu, yaşanan kısır döngünün işaretidir.

Sonuç

İki Bacaklı At üzerine düşünölesi bir film. Sert bir anlatım diline rağmen, işlediği konu ve vermek istediği mesajı yerine ulaştıracak nitelikte. Sınıfsal bir farkın oluşturduğu sorunlara parmak basması açısından da kıymetli. Burada insanın güce olan meyli ve bunun sonucunda insanî değerlerin nasıl yok edildiği, “yaşam hakkına” olan itimadın güce nasıl yenik düştüğü açıkça görölmektedir. İktidarın sembollerinin kişiyi tahakküm altına alarak nasıl da ötekileştirdiğine, günümüzde de şahit olmak olası. Buraya en yakışacak tabir Mihail Nuayme'nin Çağdaş Putlar kitabındaki şu cümledir: “Yaşam ancak Tanrı katından verilmiş bir haktır, yeryüzündekiler tarafından verilen bir sadaka değil.”

TURHAL POSTASI

“ŞEKER ŞEHİR” TURHAL.

Halil KAZOVALI

Turhal ile ilgili bilgi edinmek için internette arama yaptığınızda hemen karşınıza Tokat Valiliği, Tokat il kültür ve turizm müdürlüğü, Turhal kaymakamlığı ve Turhal Belediyesi web adresleri çıkar. Hemen hemen hepsinde ortak olarak şu bilgiler yer alır:

“Turhal ilçesi; sırasıyla Roma, Bizans, Danişment, Selçuklu, İlhanlı, Ertana, Kadı Burhanettin ve son olarak 1392 yılında da Osmanlı Devleti'ne katılmıştır. 1944 yılında Tokat'a bağlı bir ilçe olmuştur. İl merkezine 46 km. mesafededir. Nüfusu 62000 olup, rakımı 493 m.'dir. Türkiye'nin en büyük akarsularından olan Yeşilirmak Turhal ilçe merkezinden geçmektedir. Milli Mücadelenin en önemli adımı olan Samsun'dan Havza ve Amasya'ya oradan da Sivas'a geçen Mustafa Kemal Paşa'nın güzergahında olan Turhal mütareke ve milli mücadele yıllarında M. Kemal Paşa önderliğinde tüm varlığını ortaya koymuş, Kurtuluş Savaşı sırasında yüzlerce şehit vermiştir.”

Turhal Orta Karadeniz Bölgesinde ve bir yanıyla iç Anadolu diğer yanıyla doğu Anadolu sınırında Tokat ilinin bir güzel ilçesidir. Tozanlı deresinden tokat il sınırlarına giren, Almus'ta baraj olup bir süre dinlenen, ardından önce Gümenek'i sulayan, sonra Kazova'ya can veren Yeşilirmak'ın yeşilliğini bırakıp tokat ilini terk ettiği ilçedir Turhal. Kurtuluş Savaşının ardından başlayan sanayi hamlesinin Anadolu'ya serpilen ilk fabrika bacalarının tütüğü şeker şehirdir Turhal. Öyle ki Turhal adı şekerle özdeşleşmiştir: Şeker Fabrikası, Şeker İlkokulu, Şeker Ortaokulu (Hürriyet), Şeker Fen Lisesi, Şeker Sokak...

Şeker dilimizde tat, tarlamızda bereket, çiftçimize rızık, babalarımıza iş, hanelerimize aş. Melazı hayvanlarımızda et ve süt, ispiertosu sanayimize hammadde.

Cumhuriyetin ilk yıllarında küçük bir kasaba iken şeker fabrikası ile birlikte çevre iller için cazibe merkezi olmuş; özellikle 60'lı yıllardan itibaren Yozgat, Amasya ve Sivas'tan büyük göç almıştır. Ayrıca köyden kente göç olgusunun bir sonucu merkeze bağlı köylerden de hayli nüfus akışı olmuştur. Bugün merkez nüfusu 62 bin olan şehir bir zamanlar 95 bine kadar yükselmişti. Hatta bugün bile Pazar istikametinden Turhal'a girenleri 95 bin tabelası karşılar.

Sivas – Samsun demiryolu şehri ikiye bölse de önemli bir ulaşım aracı olarak Turhal'a hizmet etmektedir.

Güneş, doğusundaki Mercimek tepesinin yılın altı ayı sağından diğer altı ayı solundan Turhal'a sabah aydınlığı verir. Akşamsa Çivril dağlarının serin gölgesini şehrin üzerine bırakarak kaybolur. Kuzeyinde Geyran'ın berrak suyu, güneyinde Kızkayası'nın mahzun hatırası durur.

Turhal bütün eski şehirler gibi şu anda çok küçük bir kalıntısı duran kalenin etrafında küçük bir kasaba olarak kurulmuş. Yine tüm yeniyetme şehirlerde olduğu gibi "Yenişehir" bölgesi olan ve tabii ki batıya doğru büyüyen şehir durumunda. Uzun yıllar batı şehirlerine göç veren Turhal'ın nüfusu son yıllarda stabil seyretmektedir. Artık çevre illerden göç almadığı gibi kendi köylerinden de nüfus akışı yok. Eskiden köylerden önce Turhal merkeze göç edilir daha sonra büyük şehirlere gidilirdi. Son yıllarda hiç Turhal'a uğramadan direkt köyden büyük şehirlere göç ediliyor. Şu anda Anadolu'nun pek çok kentinde olduğu gibi Turhal'da da mahalleler arası göç yaşanmaktadır. Eski yerleşim bölgelerinden "Yenişehir" mahallelerine göç var. Bu göçün getirdiği sorunlar ayrı bir yazının ve yapılacak bilimsel çalışmaların konusu. Fakat şu kadarını söylemek gerekir: Nüfusu artmayan ancak yüzölçümü artan şehirler alt yapı ve üst yapı ihtiyaçlarıyla milli ekonomiye gereksiz yere büyük bir yük getirmektedir. Mutlaka bunun önlemi alınmalıdır.

Turhal 493 metre rakımı, içinden geçen Yeşilirmak'ı, dört bir yanı dağlarla çevrilmiş, Tokattan başlayıp batıya doğru 60 km boyunca uzanan Kazova'nın, içinde akan Yeşilirmakla birlikte Mercimek Tepesinden kuzeye doğru kıvrılıp önce daralan sonra yeniden genişleyen ve nihayet Külünk Burnunda son bulan ovasıyla ılıman bir iklimle sahip, ne eksen biten, yazın sebze ve meyvesi bol ve haliyle ucuz, huzur ve güven içinde yaşanacak bir şehir. Bu yüzden olsa gerek Turhal'a atanan devlet memurları zorunlu hizmetlerini tamamlasalar bile uzun yıllar yaşamaya devam ederler. Bir kısmı bu şehri kalıcı yurt edinir. Ayrıca münbit arazisinin getirdiği tarım ürünleri bolluğu da bu şehri emekliler için de cazibe merkezi haline getirmektedir.

Turhal 1960'lardan sonra çok göç aldığında kozmopolit bir nüfusa sahip. Hem etnik hem de mezhepsel olarak Türkiye'nin bir prototipidir. Ancak bu nüfus daha çok çevre illerden geldiği için aynı örf ve adete, birbirine benzer kültüre sahipler. Bu sebeple şehirde birlik ve beraberlik duygusu yerleşmiş, sosyal ilişkiler gelişmiş, düğün, cenaze gibi insani ilişkiler çok üst seviyededir. Tasada ve kıvançta birlik, milli ve manevi duygularda hassasiyet, farklı düşünce ve yaşam biçimlerine olan hoşgörü ve saygı Turhal'ı yaşanabilir huzurlu bir kent haline getirmiştir. Kısacası Cem KARACA'nın dediği gibi:

“Hep bir hallı Turhallıyız”

